

ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
ระหว่างปี 2552 -2554

พรทิพย์ ทั่นการ

65B0227190

658.152

ท239ค

Title : ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับควา
ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ.2556

**Relationship between the source of funds and profit-making ability
by Teachers' Savings Cooperatives and
Government Agencies' Savings Cooperatives
from 2009 to 2011**

Pornthip Tankarn

**A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program
Department of Accountancy
Faculty of Accountancy, Dhurakij Pundit University**

2013

เลขทะเบียน.....	0227190
วันลงทะเบียน.....	- 4 พ.ย. 2556
เลขเรียกหนังสือ.....	658.152
	พ239ต
	[2556]

ใบรับรองสารนิพนธ์

คณะกรรมการบัญชา มหาวิทาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา บัญชีมหาบัณฑิต

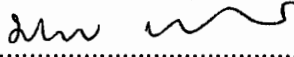
หัวข้อสารนิพนธ์ ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
ระหว่างปี 2552-2554

เสนอโดย พรทิพย์ ทันการ

สาขาวิชา การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.เอกพล คงมา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปรีเปรม นนทลีรักษ์)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.เอกพล คงมา)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู)

คณะกรรมการบัญชารับรองแล้ว

.....คณบดีคณะกรรมการบัญชา
(อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู)

วันที่..... 13 .....เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก คร.เอกพล คงมา อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้สละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกทราบซึ่งในความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณ คร.ปริเปรม นนทสิทธิ์ และ คร. พัทธนันท์ เพชรเชิดชู กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ให้เอื้อเฟื้อช่วยเหลือในเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งกำลังใจจากบุคคลในครอบครัว ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือ ทั้งที่ทั้งที่กล่าวนามมาแล้วและมิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

พรทิพย์ ทันการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	1
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตและวิธีการวิจัย.....	4
1.4 นิยามศัพท์.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารการเงินของสหกรณ์.....	7
2.2 กลยุทธ์การวางแผนการเงินของสหกรณ์.....	8
2.3 โครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์.....	10
2.4 แนวคิดการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยใช้ CAMELS Analysis.....	16
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	26
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	26
3.2 ประชากร.....	27
3.3 กลุ่มตัวอย่าง.....	27
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
3.5 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษา.....	31
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา.....	31
4.2 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน.....	47
4.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการ ทำกำไร.....	53
5. สรุปผลการศึกษา.....	66
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	66
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	69
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ประวัติผู้เขียน.....	75

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552-2554.....	33
4.2 แหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552-2554..	35
4.3 ทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552-2554.....	41
4.4 ทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552-2554...	43
4.5 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552-2554.....	48
4.6 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรสหกรณ์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552-2554.....	51
4.7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการ ทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2552.....	54
4.8 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการ ทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2552.....	56
4.9 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการ ทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2553.....	58
4.10 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถใน การทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2553.....	60
4.11 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถใน การทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2554.....	62
4.12 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถใน การทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2554.....	63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดในกาวิจัย.....	26
4.1 แสดงสัดส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ของออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552-2554.....	39
4.2 แสดงสัดส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ของออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552-2554.....	39
4.3 แสดงสัดส่วนทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ของออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552-2554.....	46
4.4 แสดงสัดส่วนทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ของออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552-2554.....	46
4.5 แสดงความสามารถในการทำกำไร ระหว่างปี 2552-2554.....	52
4.6 แสดงกำไรต่อสมาชิก ระหว่างปี 2552-2554.....	52

หัวข้อสารนิพนธ์	ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554
ชื่อผู้เขียน	พรทิพย์ ทั่นการ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.เอกพล คงมา
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักในการศึกษา คือ ศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ ศึกษาการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์

วิธีการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากรายการทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554 จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ การศึกษาได้แบ่งเป็นสามส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การหาค่าความถี่ร้อยละในการอธิบายสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน ส่วนที่สอง การศึกษาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นการศึกษาในส่วนของความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ในมิติที่ 4 ของ Camel Analysis ได้แก่การวิเคราะห์อัตรากำไรสุทธิ อัตรากำไรสุทธิต่อกำไรและกำไรต่อสมาชิก ส่วนที่สาม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร

ผลการศึกษาพบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากทุนเรือนหุ้น ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามอัตราที่สหกรณ์กำหนด แหล่งเงินทุนรองลงมาสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ได้แก่เงินกู้ยืมจากแหล่งภายนอกและเงินรับฝากจากสมาชิกตามลำดับ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ แหล่งเงินทุนรองลงมาจากทุนเรือนหุ้น ได้แก่ เงินรับฝากจากสมาชิก และเงินกู้ยืมจากแหล่งภายนอกตามลำดับ จากการศึกษาทางใช้ไปของเงินทุนทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ส่วนใหญ่นำไปให้สมาชิกกู้ยืม เงินทุนส่วนที่เหลือจากการให้สมาชิกกู้ยืมจะ

นำไปลงทุนเพื่อให้เกิดผลตอบแทน สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีการลงทุนรองลงมาจากทำให้สมาชิก
กู้ยืมได้แก่ เงินสดและเงินฝากธนาคาร ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หลักทรัพย์ตราสารหนี้ และ
สินทรัพย์อื่น ตามลำดับ สหกรณ์ส่วนราชการมีการลงทุนรองลงมาจากทำให้สมาชิกกู้ยืม ได้แก่
การลงทุนทางด้านหลักทรัพย์ตราสารหนี้ เงินสดและเงินฝากธนาคาร สินทรัพย์อื่น ที่ดิน อาคารและ
อุปกรณ์ ตามลำดับ จากการศึกษาการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมี
อัตรากำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีการระดมเงินทุนจากแหล่ง
ภายนอกลดลงจึงทำให้ต้นทุนที่เกิดจากการกู้ยืมลดลงด้วย สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
พบว่าในปี 2554 มีอัตรากำไรสุทธิที่ลดลง เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการระดมเงินทุน
จากแหล่งภายนอกเพิ่มขึ้น ทำให้มีต้นทุนดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายส่งผลให้อัตรากำไรสุทธิลดลง จาก
การศึกษาอัตรากำไรเติบโตของกำไร พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วน
ราชการมีอัตรากำไรเติบโตของกำไรลดลงในปี 2553 และเพิ่มขึ้นในปี 2554 และจากการศึกษากำไร
ต่อสมาชิก พบว่าทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีกำไรต่อสมาชิก
เพิ่มขึ้นทุกปี จากการศึกษาความสัมพันธ์แหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร
พบว่าแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอกมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการ
ทำกำไรของสหกรณ์ สหกรณ์จึงควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารเงินทุนให้
เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

Thematic Paper Title	Relationship between the source of funds and profit-making ability by Teacher's saving cooperative and Government Agencies' Savings Cooperatives from 2009 to 2011
Author	Pornthip Tankarn
Thematic Paper Advisor	Dr.Eakapol Kongma
Department	Accountancy
Academic year	2012

ABSTRACT

The main objectives of the study are to study the proportion of source of funds and spending by the Savings Cooperatives, the analysis of financial ratios and the relationship between source of funds and profit-making ability by Savings Cooperatives.

The study is made of collecting secondary data from financial transactions of the Teachers' Savings Cooperatives and Government Agencies' Savings Cooperatives from year 2009 to 2011 from the Cooperative Auditing Department. The study divided into three parts. First is the study about the proportion source of funds and spending by using the statistics for data analysis such as find out the value of frequency percentage to explain the proportion of source of funds and spending. Second is the analysis of financial ratios. The study is aiming at the profit-making ability by the Savings Cooperatives in the 4th dimension of the Camel Analysis, namely, analysis of the net profit rate, profit growth rate and profit per member. Third is the study about relationship between source of funds and profit-making ability using a correlation analysis and SPSS software package to analyze data in order to find out the relationship between variables of source of funds and profit-making ability.

The results can be summarized as follows: Regarding the source of funds the Teachers' Savings Cooperatives and Government Agencies' Savings Cooperatives, most funds are obtained from equity or monthly contributions by members at the rate specified by the cooperatives. The secondary source of funds for the Teachers' Savings Cooperatives is loans from outside the cooperatives and members' deposits, respectively. The secondary source of funds for the Government Agencies' Savings Cooperatives is equity, namely members' deposits and loans from outside the cooperatives, respectively. Outcome of the study about spending by the Teachers' Savings Cooperatives and Government Agencies' Savings Cooperatives, is most spending goes to members' loans. The balance of funds after members' loans has been invested for return profits. The Teachers' Savings Cooperatives' secondary investment after members' loans are in cash and bank deposits, land, buildings and equipment, securities and debt instruments and other securities, respectively while the Government Agencies' Savings Cooperatives' investment after members' loans are in securities and debt instruments, cash and bank deposits, other securities, land, buildings and equipment, respectively. Result of a study of the financial ratio analysis shows that the Teachers' Savings Cooperatives have earned the increase in the net profit rate every year as the Teachers' Savings Cooperatives have made less mobilization of funds from outside sources, thus cutting down costs of funds for loans. Regarding the Government Agencies' Savings Cooperatives, in 2011 the net profit rate dropped down as the cooperatives mobilized more funds from outside sources, thus hiking interest expenses and cutting down the net profit rate. A study of the profit growth rates shows that the profit growth rates of both dropped down in 2010 and rose in 2011. The profit per member of both as increased every year. The study of the relationship between the source of funds and profit-making ability shows source of funds from inside and outside are both significant and have great effects to the profit-making ability. That's why the cooperatives should plan and set a proper fund management policy to ensure the cooperatives' management efficiency and achievement of their objectives.

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ผลกระทบจากวิกฤตการเงินทำให้เกิดปัญหาภาวะเศรษฐกิจในวงกว้าง ทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมทั้งประเทศไทย แต่ท่ามกลางวิกฤตนั้นก็ถือเป็นโอกาสสำหรับสหกรณ์ จากคำกล่าวของผู้อำนวยการองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) มิสเตอร์เฮียน แมคโดนัลด์ เนื่องในวันสหกรณ์สากล เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2552 กล่าวว่าในช่วงเวลาที่องค์การธุรกิจโลกกำลังประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอยู่นั้น ปรากฏว่าสหกรณ์ทั้งหลายต่างก็มีสถานการณ์ทางการเงินที่อยู่รอดปลอดภัยจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อเปรียบเทียบกับกิจการรูปแบบอื่น สถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสถาบันการเงินในรูปแบบสหกรณ์ที่มีแบบแผนการดำเนินงานที่รัดกุมสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง และมีเสถียรภาพดีกว่าธุรกิจที่บริหารงานแบบทำทนายและมุ่งกำไรเป็นหลัก

การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อประเทศไทย 3 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางการเมือง และสุดท้ายคือผลกระทบทางสังคม ผลกระทบต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น เกิดความไม่แน่นอนของอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงิน และปัจจุบันมีปัจจัยทางด้านการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้สภาพเศรษฐกิจผันผวน กำลังซื้อสินค้าของภาคประชาชนลดลง ความสามารถในการชำระหนี้ของภาคเอกชนลดลง หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากผลประกอบการเกิดการขาดทุน นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศชะลอการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทย และนักลงทุนจากไทยขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ เช่นการลงทุนธุรกิจบริการ และธุรกิจขายตรงที่ประเทศเวียดนาม การลงทุนธุรกิจบำบัดสุขภาพ สปา และนวดแผนโบราณที่ประเทศจีน เป็นต้น (รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์, 2554)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยนั้นส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดภาวะอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ปรับลดลงทำให้เงิน

จำนวนมากจะเข้าสู่ระบบสหกรณ์ออมทรัพย์เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ จึงทำให้เกิดปัญหาเงินสิ้นสหกรณ์ เกิดการขาดทุนผลต่างของอัตราดอกเบี้ย เพราะสหกรณ์ต้องนำเงินดังกล่าวไปฝากธนาคารแต่ได้ดอกเบี้ยน้อยกว่าดอกเบี้ยที่จ่ายให้สมาชิก สหกรณ์จึงต้องแก้ปัญหา โดยส่วนใหญ่จะดำเนินการมุ่งไปที่สมาชิกของตนเองก่อน อาจใช้วิธีการขยายวงเงินให้กู้ยืมและขยายรอบระยะเวลาวงชำระหนี้ แต่การขยายวงเงินกู้ยืมนั้นช่วยบรรเทาปัญหาเงินสิ้นสหกรณ์ได้เพียงเล็กน้อยแต่เป็นการเพิ่มภาระในการครองชีพให้กับสมาชิก ซึ่งเป็นการผิดวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังนั้นทางออกของกรณีนี้คือการนำเงินดังกล่าวไปลงทุนอย่างอื่นภายนอกองค์กรที่ไม่ขัดต่อข้อบังคับพระราชบัญญัติสหกรณ์

เมื่อภาวะเศรษฐกิจเติบโต สภาพสังคมและการเมืองเป็นปกติ การลงทุนสูง อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดสูง เงินทุนหมุนเวียนส่วนหนึ่งหรือจำนวนมากจะไหลออกจากระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในสหกรณ์ ส่งผลให้สมาชิกกู้เงินได้เข้าสภาพคล่องทางการเงินลดลง สหกรณ์จึงต้องหาแหล่งเงินทุนมาดำเนินการไม่ว่าจะเป็นทุนเรือนหุ้นเงินรับฝากจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น เงินกู้ยืมจากแหล่งเงินทุน เจ้าหน้าที่การค้าหรืออื่น ๆ ซึ่งสหกรณ์จำเป็นต้องคำนึงถึงต้นทุนในการจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพราะมีค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่จะต้องชำระแก่เจ้าของเงินทุนเหล่านั้น หากไม่วางแผนบริหารการเงินให้รอบคอบสหกรณ์ อาจมีกำไรไม่เพียงพอที่จะจัดสรรเป็นเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน หรือทุนสวัสดิการต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์และความเชื่อมั่นศรัทธาแก่สมาชิก (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง 2552, น. 2)

ในการบริหารการเงินในภาคธุรกิจทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารให้ธุรกิจได้รับผลประโยชน์สูงสุด สามารถจัดขนาดธุรกิจได้อย่างเหมาะสมเพื่อจัดสรรเงินลงทุนเพื่อใช้ในสินทรัพย์แต่ละประเภทอย่างดีที่สุด และผู้บริหารการเงินจำเป็นต้องมีความสามารถในการจัดโครงสร้างทางการเงินของธุรกิจให้มีความเหมาะสม องค์การธุรกิจในรูปแบบของ “สหกรณ์” ก็เช่นเดียวกัน สหกรณ์จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับองค์การธุรกิจประเภทอื่น ซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญของประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ “ความสามารถในการทำกำไร” แต่มิได้หมายความว่าสหกรณ์ออมทรัพย์จะมุ่งมั่นไปในการทำกำไรแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อสหกรณ์ดำเนินงานมีผลกำไรเกิดขึ้น สหกรณ์จะคืนกำไรกลับสู่สมาชิกตามวิธีการสหกรณ์ และการที่ผู้บริหารการเงินของสหกรณ์จะสามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสมนั้นจำเป็นต้องวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเงินของสหกรณ์ในปัจจุบันถึงโครงสร้างทางการเงิน เพื่อให้สหกรณ์มีโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้บรรลุเป้าหมายการบริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมของธุรกิจนั้นถือเป็นงานขั้นแรกของผู้บริหารการเงินจะต้องทำการตัดสินใจจัดหาเงินทุน คือ จะต้องกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมของเงินทุนระยะยาว ได้แก่ หนี้สินระยะยาว หนี้บุริมสิทธิ และหนี้สามัญ ให้มีสัดส่วนของหนี้สินต่อส่วนของทุนในระดับที่พอเหมาะ เพราะธุรกิจที่มีหนี้สินจัดได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีภาระผูกพันทางการเงิน ซึ่งมีความเสี่ยงทางการเงินตามมา แต่การมีภาระก็ควรมีขอบเขต หากไม่สามารถนำเงินที่กู้ยืมมาดำเนินธุรกิจให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูงกว่าค่าของเงินทุนที่กู้ยืม ธุรกิจก็จะประสบปัญหาทางการเงินได้ (เพชรี ชุมทรัพย์ 2530, น. 281)

ดังนั้นการดำเนินธุรกิจด้วยการก่อหนี้จึงควรกำหนดสัดส่วนให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงเป้าหมายของการบริหารการเงินที่จะต้องทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับความมั่นคงสูงสุดด้วย ดังนั้นจะเห็นว่า การตัดสินใจเรื่องการจัดหาเงินทุน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารทางการเงินของสหกรณ์ที่จะต้องจัดโครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ให้เหมาะสม และการกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมของเงินทุนที่ว่านี้ เกี่ยวข้องกับการจัดหาเงินทุนทั้งจากส่วนของการก่อหนี้และจากส่วนของทุนของสหกรณ์ ในส่วนของเงินทุนที่ได้จากการก่อหนี้จะเกิดเป็นหนี้สินที่เป็นภาระผูกพันต่อสหกรณ์ในอนาคต และจะมีความเสี่ยงทางการเงิน โดยทั่วไปแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์มีแหล่งที่มาของเงินทุน 4 แหล่งด้วยกัน ดังนี้ (สาโรช อังสุมาลิน, 2526)

1. เงินค่าหุ้น เป็นเงินที่สมาชิกแจ้งความจำนงถือหุ้นตามส่วนของเงินเดือน หรือตามส่วนจากรายได้
2. เงินสำรอง หรือกำไรสะสม เป็นเงินที่กฎหมายกำหนดไว้ให้สหกรณ์มีเงินทุนสำรอง โดยจัดสรรจากกำไรสุทธิในแต่ละปี ซึ่งสหกรณ์จะมีเงินสำรองเพิ่มขึ้นทุกปี
3. เงินฝากจากสมาชิก สหกรณ์จะเปิดเงินรับฝากจากสมาชิกทั้งประเภทเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์ โดยจ่ายดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนแก่สมาชิก
4. เงินกู้ ในกรณีที่สหกรณ์ไม่อาจจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ ที่กล่าวมาได้แล้ว สหกรณ์มีความจำเป็นที่จะต้องหาเงินจากแหล่งต่างๆ ภายนอกกิจการ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจการให้เพียงพอ

จะเห็นว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เกี่ยวข้องกับการจัดหาเงินทุนในรูปแบบของเงินทุนระยะยาว และเงินทุนที่สหกรณ์ออมทรัพย์จัดหามาได้จากแหล่งต่างๆ เหล่านี้ จะต้องนำไปให้บริการแก่สมาชิก โดยการให้กู้ยืมตามความจำเป็น และลงทุนโครงการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดผลตอบแทนขึ้น อย่างไรก็ตามการจัดการจัดหาเงินทุนทั้งการออกหุ้น การกู้ยืมเงินหรือการระดมเงินออมนั้น มีความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของต้นทุนของเงิน ความเสี่ยง หรือผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร จึงควรศึกษาการระดมเงินจากแหล่งเงินทุนในสัดส่วนที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อ

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างไร การพิจารณาโครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ หากสหกรณ์ออมทรัพย์มีการจัดสัดส่วนของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้สหกรณ์ไม่เกิดภาวะผูกพันทางการเงินจากการก่อหนี้มากเกินไป ซึ่งจะมีความเสี่ยงตามมา การกำหนดโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมนั้น ใช้วิธีการพิจารณาระดับหนี้ เพื่อดูว่าการก่อหนี้ระดับใดที่ให้ผลตอบแทนในรูปของอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนใน ส่วนของผู้ถือหุ้นสูงสุด

ด้วยสาเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาความสัมพันธ์ของ โครงสร้างเงินทุนกับ ความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ การศึกษาที่ได้จะทำให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุนจากแหล่ง ใด ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นอย่างไร ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออม ทรัพย์ได้อย่างเหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครู และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ

1.3 ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของ เงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีช่วงระยะเวลาของการศึกษาอยู่ ในช่วงปี พ.ศ. 2552 - 2554 ได้รวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยจะใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในกลุ่มของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการอื่น ผลงานทางวิชาการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ เอกสารรายงานการศึกษา และผลการวิจัย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์

1.4 นิยามศัพท์

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง เป็นสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมในด้านของการออมและช่วยเหลือในด้านการเงินซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิกที่มีอาชีพเดียวกันหรือบุคคลที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน ทั้งนี้ได้จัดแบ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็นรูปแบบย่อย ๆ ตามลักษณะอาชีพของสมาชิก ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ภาครัฐราชการ ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ครู มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล สาธารณสุข และส่วนราชการอื่น ๆ

สหกรณ์ออมทรัพย์ภาครัฐวิสาหกิจ

สหกรณ์ออมทรัพย์ภาคเอกชน

สมาชิก หมายถึง บุคคลที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ สมาชิกทุกคนมีบทบาทที่จะควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์ โดยใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก แสดงบทบาทรักษาสิทธิและปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของมวลสมาชิกตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม กำหนดนโยบายการดำเนินงานรวมทั้งคัดเลือกกรรมการดำเนินการที่มีความสามารถ และมอบภารกิจในการดำเนินการในแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก

ทุนดำเนินงาน หมายถึง ส่วนของผู้ถือหุ้นสหกรณ์ เงินกู้ยืม เงินรับฝากและหนี้สินอื่น ๆ นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ

หนี้สิน หมายถึง หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาว และหนี้สินอื่น ๆ นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

เงินกู้ยืม หมายถึง เงินกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ เงินกู้ยืมจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์อื่น ๆ เงินกู้ยืมจากแหล่งอื่น ๆ และเงินเบิกเกินบัญชี เป็นหนี้สินทั้งระยะสั้นและระยะยาวของสหกรณ์ออมทรัพย์ นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

กำไรสุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้ทั้งสิ้นหักกับค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ซึ่งแสดงถึงผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการเงิน

โครงสร้างเงินทุน หมายถึง สัดส่วนการได้มาของเงินทุนสหกรณ์จากแหล่งเงินทุนภายในและภายนอก โดยคำนึงถึงต้นทุนเงินทุนภายในและภายนอกที่มีมูลค่าต่ำสุด

ความสามารถในการทำกำไร หมายถึง การวิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ในธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ รวมทั้งการวิเคราะห์ถึงคุณภาพและแนวโน้มของกำไรในอนาคตของสหกรณ์

แหล่งที่มาของเงินทุน หมายถึง แหล่งที่มาของเงินทุนดำเนินงาน โดยดูจากงบดุล แบ่งเป็นทุนภายในสหกรณ์ ได้แก่ เงินรับฝากและทุนของสหกรณ์ และทุนภายนอกสหกรณ์ ได้แก่ เงินกู้ยืมและอื่นๆ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางและเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นในการวางแผนพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพ
2. สามารถนำผลของการวิจัยไปกำหนดนโยบาย การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เหมาะสม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารการเงินของสหกรณ์
2. กลยุทธ์การวางแผนการเงินของสหกรณ์
3. โครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์
4. แนวคิดการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยใช้ CAMEL Analysis
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารการเงินของสหกรณ์

สาโรช อังสุมาลิน (2526, น. 11) ได้ให้แนวคิดว่าการวางแผนการเงินเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ การวางแผนนั้นมีหลายรูปแบบ แต่แผนที่ดีนั้นควรแบ่งให้ทราบถึงจุดบกพร่องและจุดเด่นของธุรกิจที่พิจารณาอยู่ จุดเด่นและจุดบกพร่องนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรทราบ เพราะธุรกิจจะได้พยายามรักษาจุดเด่นที่มีให้คงอยู่ต่อไป และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้หมดไป การวางแผนการเงินของธุรกิจมักเริ่มต้นจากอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ

พสุ สัตตาทรรณ (2523, น. 193) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเงินของสหกรณ์ สามารถแบ่งพิจารณาได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเกี่ยวข้องกับการหาแหล่งเงินทุน ได้แก่การดำเนินการเพื่อให้ได้รับเงินทุนมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ และส่วนที่สอง เกี่ยวกับการจัดการในด้านการเงิน

สำหรับแหล่งเงินทุนของสหกรณ์มี 2 ประเภทคือ

1. ทุนของสมาชิกประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง และเงินทุนของสมาชิกในรูปแบบอื่น รวมทั้งค่าธรรมเนียมสมาชิก
2. ทุนเงินกู้

ส่วนในเรื่องของการบริหารการเงินสหกรณ์ ต้องจัดหาและจัดสรรเงินทุนของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายการบริหารการเงินมิได้จำกัดแต่เพียงการดำเนินงานประจำวันเท่านั้น แต่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ในอนาคตด้วย หมายความว่าสหกรณ์ต้องมีการวางแผนการเงินที่ชัดเจน และมีหลักในการตัดสินใจในด้านการเงิน โดยยึดถืออัตราส่วนในงบดุลที่เหมาะสม เช่น สหกรณ์จำเป็นต้องดำเนินการให้เสี่ยงภัยทางการเงินน้อยที่สุด นั่นคือ ให้มีเงินทุนหมุนเวียนในมืออย่างเพียงพอให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจได้อย่างคล่องตัว มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้เมื่อครบกำหนด

2.2 กลยุทธ์การวางแผนการเงินของสหกรณ์¹

แม้ว่าสหกรณ์จะได้รับการรับรองว่าเป็นสถาบันการเงินในลักษณะหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงสหกรณ์มิได้ประกอบธุรกิจการเงินอย่างหลากหลายรูปแบบดังเช่นสถาบันการเงินเชิงพาณิชย์ โดยทั่วไป เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารเงินของสหกรณ์จึงต้องระมัดระวังอยู่เสมอว่า สหกรณ์เป็นสถาบันการเงินเพื่อการออมทรัพย์ และบริการทางการเงินแก่สมาชิกเพียงเพื่อบำบัดความเดือดร้อนทางการเงิน หรือแก้ไขข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุนในยามปกติ ดังนั้น ผู้บริหารการเงินของสหกรณ์จึงจะต้องคำนึงถึงสังขรณ์บางประการที่สำคัญ ดังนี้

1. อย่างนำเอาสหกรณ์เป็นตัวประกันการลงทุนโดยใช้สหกรณ์เป็นฐานในการรองรับปริมาณเงินจากสมาชิกเป็นเงินก้อนโต เช่น ซื้อหุ้นหลายล้านบาท หรือฝากเงินหลายแสนบาทในแต่ละครั้ง เป็นต้น เพราะถ้าทำเช่นนี้จะทำให้สหกรณ์กลายเป็นผู้รับภาระ ในการนำเงินไปหาผลประโยชน์แทนสมาชิกจนเกินความจำเป็น ในขณะที่เดียวกันสมาชิกก็ผลัดภาระความเสี่ยงมาให้แก่สหกรณ์โดยเฉพาะผู้บริหาร

2. คำนึงถึงความเสี่ยงที่สำคัญ เช่น

- 2.1. Policy risk
- 2.2. Systematic risk
- 2.3. Black box risk
- 2.4. Strategic risk

¹ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์(2552).
เทคนิคการส่งเสริมการระดมทุนในสหกรณ์. หน้า 10-11.

3. ต้องใช้ดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือในการกำกับปริมาณเงินเข้า - ออกจากสหกรณ์ ในแง่
นี้ต้องตระหนักว่าอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์เป็นลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากธนาคารพาณิชย์
เพราะเป็นการรับ - จ่ายระหว่างสมาชิกกันเอง ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินจึงมิใช่
เกณฑ์บังคับที่สหกรณ์ต้องถือตามแต่จะเป็นเพียงเครื่องชี้ให้เข้าใจถึงสภาพการณ์ในสถานะการเงิน
เท่านั้น

4. เงินปันผลของสหกรณ์ต้องวางอยู่บนบรรทัดฐานของการประกอบการของ
สหกรณ์อย่างแท้จริง มิใช่ต้องรักษาอัตราให้คงที่เช่นทุกปีหรือเท่าสหกรณ์อื่น

5. อย่าได้มุ่งสร้างรายได้ทางสหกรณ์จากการขายวงเงินกู้สู่สมาชิก โดยปราศจาก
ความจำเป็นหรือปราศจากเหตุผลที่แบบขลมารองรับ ข้อสำคัญก็คือมิใช่ดำเนินการไปตามข้อ
เรียกร้องของสมาชิกโดยมิได้คำนึงถึงความเหมาะสม

6. ต้องตระหนักถึงการสำรองสภาพคล่องเป็นสิ่งสำคัญ

7. ผู้บริหารเงินของสหกรณ์จะต้องคำนึงถึง

7.1. Cash flow

7.2. Anticipation of financial need

7.3. Acquiring financial resources

7.4. Diversified risk

7.5. Timing

8. ผู้บริหารการเงินของสหกรณ์จะต้องมีเอกภาพ มีอำนาจในการตัดสินใจ

9. เร่งสร้างเงินกองทุนจากทุนเรือนหุ้นดีกว่าเงินฝาก

10. ต้องมีเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลาย พอดีในการบริหารเงิน และในการ
ให้บริการแก่สมาชิก

11. มีการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารการเงินอย่างสม่ำเสมอ

12. มีแผนฉุกเฉิน (Contingency plan) ทางการเงินสำรองไว้เพื่อแก้ไขในสภาวะวิกฤต
เพื่อที่สหกรณ์จะสามารถบรรเทาความเสียหายที่รุนแรงได้

13. มีเครื่องมือและใช้เครื่องมือในการตรวจสอบสภาพการณ์ทางการเงินของสหกรณ์

14. มีระบบบัญชีที่เป็นปัจจุบันและแม่นยำถูกต้อง

15. มีคณะกรรมการเพื่อการบริหารเงิน คณะกรรมการชุดนี้จะต้องประกอบด้วยผู้ม
ความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงและไม่ควรมีจำนวนมากจนเกินไป โดยปกติควรมีไม่เกิน 5 คน
ในกรณีจำเป็นอาจหาผู้ชำนาญการจากภายนอกมาเป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์ได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับความ

จำเป็นอย่างแท้จริง อย่างตั้งที่ปรึกษาเพียงเพื่อให้เป็นเกียรติหรือตั้งที่ปรึกษาจำนวนมากหรือตั้งที่ปรึกษาจากผู้ไม่รอบรู้ ซึ่งกลับจะกลายเป็นภาระของสหกรณ์แทนที่จะเป็นประโยชน์

2.3 โครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

โครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือแหล่งที่มาของเงินทุน จะได้มาจากการออกหุ้นเรือนหุ้นและการกู้ยืมเงินระยะยาว เพื่อที่จะนำเงินมาให้สมาชิกกู้ยืมหรือนำไปลงทุนเพื่อขยายกิจการ ซึ่งโครงสร้างเงินทุนจะแตกต่างจากโครงสร้างทางการเงิน คือ โครงสร้างทางการเงินนั้นจะรวมหนี้สินระยะสั้น ซึ่งประกอบด้วย เงินกู้ยืมและเงินเบิกเกินบัญชี เจ้าหนี้การค้า เงินฝากจากสมาชิก และหนี้สินหมุนเวียนอื่นๆ ด้วย โครงสร้างเงินทุนจึงเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่ถาวรสำหรับที่สหกรณ์จะนำไปใช้ในโครงการต่างๆ โดยที่โครงการการลงทุนต่างๆ จะใช้เงินจำนวนมาก ระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี จึงมีความเสี่ยงเข้ามาเกี่ยวข้อง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นที่สหกรณ์จะต้องเผชิญ คือ ความเสี่ยงทางธุรกิจกับความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงทางธุรกิจเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการให้สมาชิกกู้ยืมเงินหรือการนำเงินไปลงทุน ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และความเสี่ยงอีกประการคือ ความเสี่ยงทางการเงิน เป็นความเสี่ยงในเรื่องของการก่อหนี้ให้ได้เงินทุนมาดำเนินงาน ซึ่งจะเกิดภาวะผูกพันทางการเงินที่ตามมาที่ต้องจ่ายให้แก่เจ้าของทุน ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายที่สหกรณ์ต้องชำระไม่ว่าจะธุรกิจได้ผลกำไรหรือไม่ก็ตาม

แหล่งที่มาของเงินทุน (Sources of Funds) ²จะบอกให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ได้เงินทุนมาจากทางใด เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์มาจากแหล่งใหญ่ ๆ 2 แหล่ง คือ แหล่งเงินทุนภายใน ซึ่งก็คือส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์ และแหล่งเงินทุนภายนอกซึ่งก็คือหนี้สินและทุนของสหกรณ์ แหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์หลัก ๆ ประกอบด้วย

2.3.1 แหล่งเงินทุนภายใน ได้แก่

ทุนเรือนหุ้น คือเงินที่สหกรณ์บังคับให้สมาชิกต้องส่งให้กับสหกรณ์นับตั้งแต่ได้รับเข้าเป็นสมาชิกตามสัดส่วนเงินรายได้รายเดือนของแต่ละคนซึ่งเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ สมาชิกแต่ละคนอาจจะขอถือหุ้นเพิ่มขึ้นเมื่อใดก็ได้ แต่จะถือหุ้นต่ำกว่าข้อบังคับไม่ได้ ทุนเรือนหุ้นถือเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวที่มีความมั่นคงสูงต่อทั้งสหกรณ์เองและมวลสมาชิก เนื่องจากไม่มีผู้ใดสามารถเรียกร้องเงินค่าหุ้นนี้ได้ตราบเท่าที่สมาชิกยังไม่ได้ลาออกจากสหกรณ์

²สหรัตน์ จินดาศักดิ์. (2549). การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด. หน้า 27-32

หรือสิ้นสมาชิกภาพ ด้วยเหตุนี้สหกรณ์จึงสามารถนำเงินค่าหุ้นหรือทุนเรือนหุ้นไปบริหาร โดยการให้สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นกู้ยืมหรือนำไปลงทุนในระยะยาวได้

ทุนสำรอง เป็นเงินทุนที่พระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนดให้สหกรณ์ทุกสหกรณ์จะต้องจัดสรรเป็นเงินสำรองไว้ทุก ๆ ปี ภายหลังจากการปิดบัญชีแล้วหากปรากฏว่าสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี ที่ประชุมใหญ่จะต้องจัดสรรไว้สำหรับเป็นงบสำรองไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ และไม่สามารถนำทุนสำรองไปใช้ในทางอื่นได้ ยกเว้น ใน 2 กรณี ได้แก่ เพื่อการชดเชยการขาดทุน และเพื่อจัดสรรเข้าบัญชีทุนสำรองให้แก่สหกรณ์ใหม่ที่ได้จดทะเบียนแบ่งแยกจากสหกรณ์เดิม

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ที่กำหนดให้จัดสรรเงินสำรองไว้ในทุกสหกรณ์นั้น ก็เพื่อต้องการสร้างหลักประกันที่มั่นคงในกิจการสหกรณ์ เพราะถ้ามีกำไรเท่าใดและผู้บริหารนำไปแบ่งปันกับสมาชิกจนหมดสิ้น สหกรณ์เองก็จะขาดทั้งเสถียรภาพและความมั่นคง รวมไปถึงการไร้ซึ่งศรัทธาจากมวลสมาชิกด้วย เงินทุนสำรองนี้จึงเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ยิ่งสหกรณ์ที่ก่อตั้งมานานก็จะมีเงินสำรองมากขึ้นตามไปด้วย ส่วนสหกรณ์ที่ก่อตั้งใหม่หรือมีกำไรสุทธิไม่มากนัก ก็อาจจะมีสำรองเงินไม่มากนัก

ทุนสะสม นอกเหนือจากทุนสำรองแล้วสหกรณ์ได้แหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เองอีกทางหนึ่ง คือการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีไว้เป็นเงินทุนสะสมต่าง ๆ เพื่อไว้ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการสะสมนั้น ๆ โดยปกติสหกรณ์ออมทรัพย์มักจะจัดสรรเงินสะสมต่าง ๆ ไว้เพื่อการดังต่อไปนี้

1. เงินทุนส่งเสริมการศึกษา เป็นเงินที่จัดสรรไว้สำหรับการศึกษาทางสหกรณ์แก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เช่น การจัดฝึกอบรมสัมมนา การทัศนศึกษาดูงานสหกรณ์อื่น

2. เงินทุนสาธารณประโยชน์ เป็นเงินที่สหกรณ์ไว้สำหรับการให้การช่วยเหลือแก่ผู้ดูแลแก่สาธารณประโยชน์หรือเพื่อการกุศล หรือเพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือสังคมที่สหกรณ์นั้นตั้งอยู่ นอกจากการช่วยเหลือสังคมแล้วสหกรณ์ก็อาจจะใช้เงินทุนสาธารณประโยชน์นี้จัดสรรให้เป็นการช่วยเหลือสมาชิกของสหกรณ์ตนเองได้ด้วย เช่น การประกันชีวิต ประกันอุบัติเหตุหรือประกันหนี้ให้แก่สมาชิก

- 2.1 เงินทุนสงเคราะห์งานศพ เป็นเงินที่สหกรณ์จัดสรรไว้สำหรับจัดเป็นสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกและครอบครัวสมาชิกที่ถึงแก่กรรมตามวงเงินที่สหกรณ์มีอยู่และเป็นไปตามอายุการเป็นสมาชิกในแต่ละสหกรณ์

- 2.2 เงินทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล เป็นเงินที่สหกรณ์กันไว้เพื่อว่าในปีใดปีหนึ่งที่ธุรกิจของสหกรณ์ตกต่ำ ไม่สามารถจ่ายเงินปันผลและหรือเงินเฉลี่ยคืนได้ในอัตราที่เคยจ่าย

ให้แก่สมาชิก ฝ่ายบริหารก็จะนำเงินทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผลที่สะสมไว้นี้มาสมทบเพื่อให้ได้ อัตราการจ่ายเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนเท่ากับปีก่อนๆ ทั้งนี้เพื่อมิให้สมาชิกขาดความศรัทธาต่อ สหกรณ์

นอกจากทุนสะสมที่กล่าวข้างต้นแล้ว สหกรณ์อาจจัดสรรเป็นเงินทุนสะสมในรูปแบบ อื่นๆ ได้อีก อาทิเช่น เงินทุนสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เงินทุนเพื่อขยายกิจการของสหกรณ์ เงินทุนสะสมสำหรับการจัดพิธีมงคลสมรส บวช และคลอดบุตรของสมาชิก เงินทุนสะสมสำหรับ ประกันชีวิต ประกันภัย และประกันสุขภาพแก่สมาชิก ฯลฯ

3. กำไรสุทธิ เป็นส่วนต่างระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย โดยปกติสหกรณ์จะมีกำไร สุทธิเกิดขึ้นตลอดเวลา นับตั้งแต่เดือนแรกของปีและมีค่ามากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็จะจ่ายกำไรสุทธิ นี้ออกไปเมื่อมีการจัดสรรในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีในตอนต้นปีของปีถัดไป ดังนั้น ความ มั่นคงของกำไรสุทธิจึงมีน้อย สหกรณ์จึงสามารถนำกำไรสุทธิไปบริหารได้ในระยะสั้นเท่านั้น เช่น นำไปให้สมาชิกกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน นำไปลงทุนในระยะสั้น หรือดำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพคล่องของ องค์การ เป็นต้น

4. เงินรับฝาก เป็นเงินที่สหกรณ์ได้รับมาจากการรับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือ ประเภทประจำจากสมาชิกหรือจากสหกรณ์อื่นและไม่สามารถรับฝากเงินส่วนนี้จากบุคคลภายนอก ได้ โดยปกติแล้ว เงินรับฝากจะมีความมั่นคงตามประเภทของเงินฝาก กล่าวคือ เงินรับฝากประเภท ออมทรัพย์หรือออมทรัพย์พิเศษ ผู้ฝากเงินสามารถถอนเงินฝากได้ตลอดเวลา ส่วนเงินรับฝาก ประเภทประจำผู้ฝากเงินสามารถถอนเงินได้เมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติ สำหรับเงินรับฝากประเภทประจำหากผู้ฝากเงินต้องการถอนก่อนครบกำหนด สหกรณ์ก็จะจ่ายคืน ให้ แต่อาจจะไม่ได้รับดอกเบี้ยหรือได้รับดอกเบี้ยในอัตราน้อยกว่าที่กำหนดไว้ ในขณะที่เดียวกัน เงิน รับฝากออมทรัพย์ ผู้ฝากเงินก็มักจะไม่ได้ถอนเงินออกจนหมดบัญชี แต่จะมีการฝากและถอน หมุนเวียนกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น สหกรณ์จึงสามารถนำเงินรับฝากนี้ไปบริหาร โดยการให้สมาชิก หรือสหกรณ์อื่นกู้ หรือนำไปลงทุนได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.3.2 แหล่งเงินทุนภายนอก ประกอบด้วย

เงินกู้ยืม เงินกู้ยืมในที่นี้หมายความรวมถึงเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่นและการขอวงเงิน เบิกเกินบัญชีจากสถาบันการเงินด้วย การกู้ยืมเงิน โดยปกติจะมีการทำสัญญาและระบุเงื่อนไขการ ชำระคืน ดังนั้น สหกรณ์สามารถนำเงินกู้ยืมไปบริหารได้ตามระยะเวลาที่กำหนดชำระคืนเงินกู้ยืม

หนี้สินอื่น หนี้สินอื่นๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ เงินสำรองค่าชดเชยตามกฎหมาย เงินกองทุนสวัสดิการต่างๆ ของสมาชิก ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า เงินมัดจำ หรือเงินประกัน เงินสำรองบำเหน็จเจ้าหน้าที่ ฯลฯ หากเป็นเงินกองทุนของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกจะ

มีลักษณะคล้ายคลึงกับทุนสะสมส่วนหนี้สินอื่นๆ มักจะมีจำนวนไม่สูงนัก ดังนั้น หากเป็นหนี้สินที่เกิดจากกองทุนของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิก จะมีข้อพิจารณาเช่นเดียวกับเงินทุนสะสม

แหล่งเงินทุนอื่น สหกรณ์อาจได้เงินทุนมาจากแหล่งอื่นๆ อีกบ้างเป็นครั้งคราวและมักจะเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก เงินทุนประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเงินที่ได้มาจากการบริจาค เช่น เงินที่สมาชิกหรือมีผู้ประสงค์บริจาคเงินให้ เงินทุนอุดหนุนจากหน่วยงานที่สหกรณ์ออมทรัพย์ตั้งอยู่ เงินช่วยเหลือจากองค์กรต่างประเทศ เงินที่สหกรณ์อื่น โอนให้ ฯลฯ แม้ว่าเงินทุนส่วนนี้จะมีไม่มากนัก แต่ผู้บริหารสหกรณ์ก็สามารถนำเงินดังกล่าวมาจัดสรรช่วยเหลือแก่สมาชิกได้ เช่นเดียวกับเงินทุนประเภทอื่น

ทางใช้ไปของเงินทุน (Uses of Funds) จะบอกให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ใช้เงินทุนไปในทางใด เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ก็คือส่วนของสินทรัพย์ ทางใช้ไปของเงินทุนหลัก ๆ ได้แก่

1. การให้สมาชิกกู้ยืมจัดเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ เงินทุนของสหกรณ์จะต้องให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนก่อนเป็นลำดับแรกตามหลักการด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากมีส่วนที่เหลือจึงจะสามารถนำไปให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมหรือลงทุนเพื่อหาผลประโยชน์ตอบแทนต่อไป

โดยปกติแล้วการให้สมาชิกกู้ยืมจะมีสภาพคล่องตามระยะเวลาของเงินกู้ยืมแต่ละประเภท เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน เงินกู้สามัญ และเงินกู้พิเศษ แต่ในทางปฏิบัติ สมาชิกผู้กู้จะชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกเดือน แต่ก็มักจะมีการกู้ส่วนต่างก่อนที่หนี้เดิมจะครบกำหนดชำระตามงวดอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เงินที่ให้สมาชิกกู้ยืมในแต่ละประเภทจึงมีสภาพคล่องค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องใช้เงินทุนจากแหล่งที่มาของเงินทุนระยะค่อนข้างยาวในการปล่อยกู้

2. การให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม ทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์นั้นอาจให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว แต่มีอาจให้กู้แก่กิจการประเภทอื่นที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ได้ การให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเป็นการบริหารเงินทุนส่วนที่เหลือจากการให้สมาชิกกู้ยืม และเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ ทั้งนี้สภาพคล่องของการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมขึ้นอยู่กับระยะเวลาการให้กู้ยืมที่กำหนดในสัญญา ซึ่งอาจจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้

3. การฝากเงินไว้ที่สถาบันการเงิน พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 62 อนุญาตให้สหกรณ์สามารถฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ชุมชน

สหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น ธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ การฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินมีวัตถุประสงค์ได้หลายประการ อาทิเช่น เพื่อให้ดำเนินธุรกิจ เพื่อดำรงสภาพคล่อง หรือเพื่อผลประโยชน์ตอบแทน

สภาพคล่องของการฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินจะขึ้นอยู่กับประเภทและระยะเวลา ยิ่งลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์หรือเพื่อเรียก และเงินฝากประจำ ในทางปฏิบัติถือว่าสภาพคล่องสูงเนื่องจากสามารถถอนได้เกือบตลอดเวลา ยกเว้นการฝากเงินไว้กับสหกรณ์อื่นจำเป็นต้องถอนคืนตามกำหนดเวลาในสัญญา เนื่องจากมีลักษณะคล้ายกับเป็นการกู้ยืมเงินกัน

4. การลงทุนในหลักทรัพย์ เงินลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถนำไปลงทุนหลักทรัพย์หรือตราสารทางการเงินได้ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยสามารถลงทุนในหลักทรัพย์ได้ทั้งตราสารหนี้ (พันธบัตร หุ้นกู้ ตั๋วสัญญาใช้เงิน) และตราสารทุน (หุ้นสามัญ) สหกรณ์ออมทรัพย์จะลงทุนในหลักทรัพย์จะลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทใดมากกว่ากันก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของสหกรณ์แต่ละแห่งเป็นสำคัญ สหกรณ์ออมทรัพย์ลงทุนในหลักทรัพย์โดยมีวัตถุประสงค์ได้หลายประการ อาทิเช่น เพื่อดำรงสภาพคล่อง เพื่อผลประโยชน์ตอบแทน หรือเพื่อใช้เป็นหลักประกัน โดยที่สภาพคล่องของการลงทุนในหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับประเภทและระยะเวลา หากเป็นหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาดจะมีสภาพคล่องสูง

5. การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้ เช่น ลงทุนในที่ดินและอาคารที่ทำการเพื่อประโยชน์ใช้สอย ความเป็นเอกภาพ และภาพลักษณ์ขององค์กร ลงทุนในอุปกรณ์เครื่องใช้เพื่อประโยชน์ใช้สอยในการดำเนินงาน ลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ที่บังคับจำนองจากลูกหนี้หรือประมุข ซึ่งจากการขายทอดตลาดเพื่อรอการขายเมื่อได้ราคาพอใจ หรือลงทุนในสินทรัพย์ถาวรอื่นเพื่อผลประโยชน์ตอบแทน เช่น ค่าเช่า ค่าบริการ เป็นต้น

ทั้งนี้สภาพคล่องของการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมักจะต่ำยกเว้นสินทรัพย์รอการขายนำ ฌ ภาวะที่เศรษฐกิจฟื้นตัวซึ่งราคามีแนวโน้มสูงขึ้น สภาพคล่องในการลงทุนจะค่อนข้างสูง

6. สินทรัพย์อื่น เช่น เงินปันผลค้างรับ ดอกเบี้ยค้างรับ รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า เงินมัดจำ ฯลฯ โดยปกติมักจะมีมูลค่าไม่มากนักและไม่มีสาระสำคัญมากเพียงพอสำหรับการพิจารณาหาผลตอบแทนสหกรณ์

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของสหกรณ์ มาตรา 62 เงินของสหกรณ์นั้นอาจฝากหรือลงทุนได้ ดังต่อไปนี้

- (1) ฝากในชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (2) ฝากในธนาคารหรือฝากในสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (3) ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ
- (4) ชื่อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (5) ชื่อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (6) ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (7) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

ไพศาล เต็มวงษ์สุวรรณ (2546) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ออมทรัพย์ด้วยการนำเงินไปลงทุนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูง ซึ่งจะต้องมีความเสี่ยงสูงตามไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้อง

1. กำหนดสัดส่วนการถือครองทรัพย์สินหรือหนี้สิน ซึ่งสัดส่วนของการถือครองจะมีผลตอบแทนและความเสี่ยงไม่เท่ากัน
2. พิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับระยะเวลาการถือครองและการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยตามระยะเวลาต่าง ๆ ซึ่งระยะเวลาในการลงทุนหรือถือครองทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์มีผลต่อความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของการลงทุนประเภทนั้นๆ
3. ความสามารถในการเปลี่ยนเป็นเงินได้อย่างรวดเร็วหรือสภาพคล่องของหลักทรัพย์ชนิดนั้น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารเงินลงทุน ทั้งนี้เนื่องจากความไม่แน่นอนอันเนื่องมาจากการไม่เปลี่ยนหลักทรัพย์ที่ลงทุนเป็นเงินสดในเวลาที่ยาวนาน โดยไม่ขาดทุน ซึ่งต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนเป็นเงินสดและราคาขายหลักทรัพย์ที่จะได้รับควบคู่กันไปด้วย
4. การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเมื่อระดับอัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไปเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนทางด้านเงินฝาก กระทบต่อราคาหลักทรัพย์ชนิดนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น กรณีของหุ้นกู้ เมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อราคาหุ้น โดยหุ้นกู้ที่มีอายุครบกำหนดการไถ่ถอนต่างกัน และมีระดับอัตราดอกเบี้ยที่ตราไว้แตกต่างกันจะมีขนาดของการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยไม่เท่ากัน

5. ความเสี่ยงที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เกิดขึ้นเนื่องจากการที่ค่าของกระแสเงินสดที่ได้รับจากการลงทุนในหลักทรัพย์มีค่าลดลงเมื่อระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น ทำให้อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงลดลง ดังนั้นหลักทรัพย์ที่เป็นตราสารหนี้ที่ระบุอัตราดอกเบี้ยจ่ายไว้คงที่จะมีความเสี่ยงประเภทนี้อยู่ ในขณะที่ตราสารหนี้ที่ระบุอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัวจะมีความเสี่ยงจากภาวะเงินเฟ้อในระดับที่ต่ำกว่า

6. การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน สำหรับการลงทุนในตราสารที่จ่ายผลตอบแทนในรูปเงินตราต่างประเทศจะมีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน เช่นการลงทุนในหุ้นกู้จากประเทศญี่ปุ่นซึ่งจะจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นคืนในรูปของเงินเยน เมื่อค่าของเงินเยนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าของเงินบาทจะทำให้ผลตอบแทนในรูปของเงินบาทน้อยลงกว่าที่คาดการณ์ไว้ และในทางกลับกันหากค่าเงินเยนแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเงินบาทก็จะได้ประโยชน์มากขึ้นในรูปของเงินบาทด้วย

7. ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามลักษณะทรัพย์สินหรือหนี้สินแต่ละประเภท เช่น ความเสี่ยงจากการถูกเรียกไถ่ถอนก่อนกำหนดของตราสารหนี้ประเภทหุ้นกู้ ความเสี่ยงจากการไม่ได้รับคืนเงินต้นและผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยที่กำหนด ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

2.4 แนวคิดการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยใช้ CAMELS Analysis³

CAMELS Analysis เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างมาตรฐานในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้เป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินการของสถาบันการเงิน (Financial Institution Analysis) ซึ่งทางธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา (Federal Reserve) เป็นผู้ริเริ่มคิดค้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์ทางการเงิน 5 มิติ (CAMEL Approach) เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ

³ ส่วนงานวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงินสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.(2548). *คู่มือการประยุกต์ใช้ CAMELS ANALYSIS วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร*. หน้า 10-30

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 จึงได้เพิ่มมิติด้านผลกระทบทางธุรกิจ (Sensitivity – S) เข้าไปในกระบวนการวิเคราะห์เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ตระหนักในความสำคัญ จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาศึกษา ค้นคว้า และปรับใช้กับธุรกิจของสหกรณ์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเงินสำหรับประเมินผลสถานะทางการเงินแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

CAMELS ได้รับการออกแบบให้เป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน และต่อมาได้พัฒนาเป็นเครื่องมือทางการเงินเพื่อสร้างสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) ให้แก่องค์กร อักษรแต่ละตัวของ CAMELS จะทำหน้าที่เฝ้าดูมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ในขณะที่เดียวกันก็มีความสัมพันธ์และสอดคล้องซึ่งกันและกันด้วย องค์ประกอบที่สำคัญในมุมมอง 6 มิติ CAMELS ดังนี้

มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)

ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงหรือความเข้มแข็งของเงินทุน เป็นการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของแหล่งเงินทุนภายในสถาบันการเงินว่าจะสามารถรองรับหรือป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจได้มาน้อยแค่ไหน เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันให้กับสมาชิกได้ว่าองค์กรจะสามารถดำเนินกิจการได้ต่อไปไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น สำหรับทุนดำเนินงานของสหกรณ์นั้นประกอบไปด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ กำไรสุทธิ และการจัดหาเงินทุนในรูปของการก่อหนี้ผูกพัน ความเพียงพอและความเข้มแข็งของเงินทุนสหกรณ์จะเน้นที่แหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เป็นหลัก กล่าวคือ สหกรณ์จะต้องมีทุนไว้รองรับความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และทุนดังกล่าวควรมีลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้และไม่ผูกพันในเรื่องของการจ่ายผลตอบแทน หากเงินทุนภายนอก (เงินกู้ยืม) มีมากกว่าทุนของสหกรณ์ แสดงว่าทุนของสหกรณ์ไม่เพียงพอและมีภาระผูกพันทางการเงิน จึงต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้เงินทุนเพื่อสร้างรายได้รองรับให้มากขึ้น

มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)

คุณภาพสินทรัพย์เป็นการวิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ที่นำไปลงทุนได้ก่อให้เกิดรายได้ กลับคืนมาแก่สหกรณ์อย่างไร และได้นำไปบริหารอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ รายการที่นำมาวัดประสิทธิภาพด้านสินทรัพย์นี้ ได้แก่ ลูกหนี้ สินค้าคงคลัง และสินทรัพย์รวม การพิจารณาคุณภาพสินทรัพย์ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงในด้านการลงทุน รวมไปถึงขั้นตอนการกำหนดนโยบายการลงทุนและการให้สินเชื่อของหน่วยธุรกิจด้วย การลงทุนในสินทรัพย์ที่เสี่ยงหรือไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือกระทั่งการลงทุนที่จมอยู่ในสินทรัพย์เกินความต้องการ เช่น สินค้า เงินฝากธนาคาร อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินขององค์กรได้ การวิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์มุ่งเน้น

ไปที่สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และความเพียงพอของทุนสำรอง การด้อยคุณภาพของสินทรัพย์ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของหน่วยธุรกิจ ตัวอย่างเช่น การพิจารณาในแง่ของการ มีหนี้ที่ค้างชำระและสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ว่ามีการสำรองหนี้หรือไม่ มีสัดส่วนของ หนี้ดังกล่าวมากเกินไปหรือต่ำเกินไป

มิติที่ 3 จิตความสามารถในการบริหาร (Management Ability)

จิตความสามารถในการบริหารเป็นการประเมินถึงความสามารถของฝ่ายบริหารจัดการ ในด้านการวางแผนกลยุทธ์ การจัดวางโครงสร้างองค์กร การควบคุมภายใน รวมไปถึงการกำกับ การทำงานของพนักงานและการให้บริการอันเป็นเลิศแก่สมาชิกในการนำพาธุรกิจให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสังคมที่หน่วยธุรกิจเผชิญอยู่ในขณะนั้น

มิติที่ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)

การทำกำไรเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินใน ธุรกิจที่ดำเนินอยู่ว่าสามารถก่อให้เกิดผลตอบแทนที่เหมาะสมหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพ ความพร้อมของเงินทุนว่ามีมากน้อยเพียงใดหากมีการขยายตัวของเงินทั้งด้านรับเข้าและจ่ายออกไป หน่วยธุรกิจจะดำรงภาวะการดำเนินงานและเติบโตต่อไปได้อย่างยั่งยืนหรือไม่ รวมไปถึงการวิเคราะห์ ถึงคุณภาพและแนวโน้มของกำไรในอนาคตด้วยว่าจะมีทิศทางเป็นอย่างไร

เนื่องจากระบบสหกรณ์มิได้มุ่งเน้นแสวงหากำไรสูงสุด แต่มุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของ สมาชิกเป็นหลัก กำไรจึงขึ้นอยู่กับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย ในฐานะสหกรณ์ซึ่งมีบทบาทเป็นทั้ง ผู้ให้และรับบริการแก่สมาชิก การมีวินัยทางการเงินหรือการจัดการทางการเงินที่ดีของฝ่ายบริหาร จัดการและสมาชิกย่อมส่งผลต่อรายได้ที่สูงขึ้น หากสมาชิกมีอัตราหนี้สินมากกว่าเงินออม หรือ อีกนัยหนึ่งคือกำลังความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกลดลง ก็ส่งผลกระทบต่อรายได้และ ฐานะการเงินของสหกรณ์ที่ต่ำลงเช่นกัน

มิติที่ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)

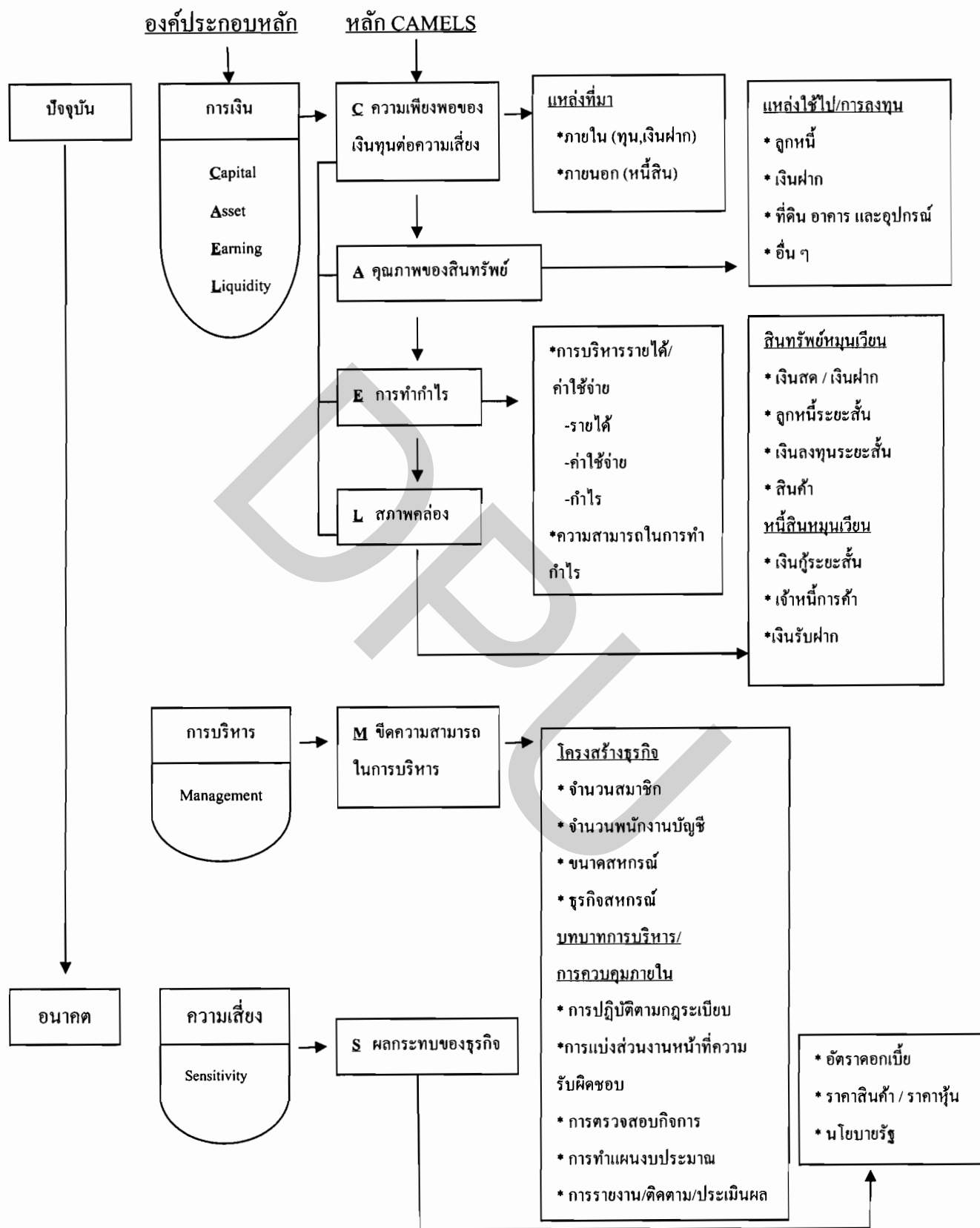
สภาพคล่องหรือความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน เป็นการพิจารณาถึงความ เพียงพอและความสามารถในการจัดการและควบคุมความเสี่ยงและความเชื่อมั่นที่มีต่อแหล่งเงินทุน ระยะสั้น (เงินสด) สินทรัพย์สภาพคล่องที่ใกล้เคียงเงินสด ตลอดจนสภาวะการแข่งขันเทคนิค เปรียบเทียบกับการบริหารสภาพคล่อง เป็นการวิเคราะห์รวมถึงสินทรัพย์อื่นๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็น เงินสดได้ง่าย

ความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระผูกพันทางการเงินเป็นประเด็นสำคัญ ที่ควรนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับเช่นกันว่าสถาบันการเงินทั้งหลายมีสินทรัพย์สภาพคล่องดำรง

ไว้เพียงพอต่อภาระผูกพันทางการเงินมากนักน้อยเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่ง สถาบันการเงินเหล่านั้นมีแหล่งที่มาของกระแสเงินสดเพียงพอกับภาระผูกพันทางการเงินที่จะครบกำหนดหรือไม่ สาเหตุหลักของการขาดสภาพคล่องมาจากการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินได้ไม่ดีพอ รวมไปถึงปัญหาจากผลการดำเนินงาน เช่น มีภาระหนี้สินระยะสั้นมาก การถอนเงินฝากมากกว่าปกติ การนำเงินกู้ยืมระยะสั้นไปปล่อยให้ผู้กู้ในระยะยาว ฯลฯ นอกจากนี้ ยังอาจจะต้องพิจารณาถึงการครอบงำของการเปลี่ยนเป็นเงินสดหรือการไหลเข้ามาของกระแสเงินสดว่าเพียงพอหรือไม่ด้วย เช่น อัตราลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดต่อหนี้ถึงกำหนดชำระและอายุเฉลี่ยของสินค้ำ เป็นต้น

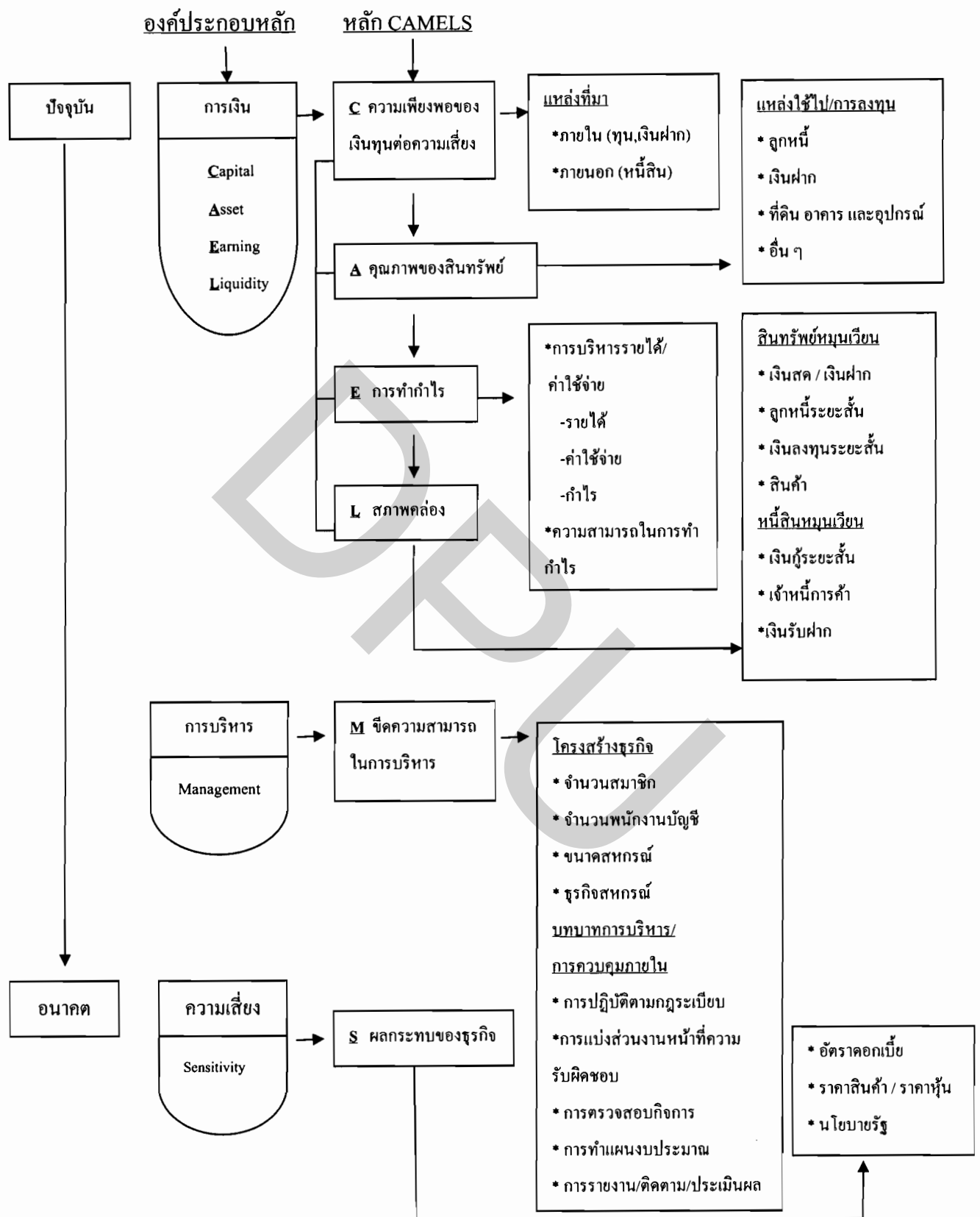
มิติที่ 6 ผลกระทบของธุรกิจ (Sensitivity)

ผลกระทบที่มีต่อธุรกิจเป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยเสี่ยง ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบในแง่ลบต่อการดำเนินธุรกิจ ปัจจัยเสี่ยงทั้งหลายที่นำมาพิจารณาคลอบคลุมถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งหมดของหน่วยธุรกิจ โดยอาจมีสาเหตุมาจากตัวแปรด้านภาครัฐ สถานการณ์เศรษฐกิจทั่วไป ภาวะภัยธรรมชาติ ฯลฯ ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการเงินจะประกอบไปด้วย ภาวะคู่แข่งขั้นทางธุรกิจ นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล อัตราดอกเบี้ยในตลาด นโยบายช่วยเหลือต่างๆ ของภาครัฐ ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง สภาพตลาด เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ๆ หากสถาบันการเงินทั้งหลายไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจของตน โดยผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับองค์กร ประกอบด้วย การลดลงของรายได้และต้นทุนการดำเนินงาน

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบ (Model) ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์ ในมุมมอง 6 มิติ

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบ (Model) ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์ ในมุมมอง 6 มิติ

ตารางที่ 2.1 อัตราส่วนทางการเงินวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงิน (Camels Analysis Ratios)

ในมุมมองแต่ละมิติ	อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรทางการเงิน
มิติ 1 ความเพียงพอของ เงินทุน ต่อความเสี่ยง C: Capital strength	อัตราหนี้สินต่อทุน	$\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$
	อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)	$\frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$
	อัตราการเติบโตของทุนสหกรณ์ (%)	$\frac{\text{ทุนสหกรณ์ปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสหกรณ์ปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสหกรณ์ปีก่อน}}$
	อัตราการเติบโตของหนี้ (%)	$\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน} \times 100}{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน}}$
	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (%)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}}$
มิติ 2 คุณภาพสินทรัพย์ A: Asset quality	อัตราการค้างชำระ (%) (สำหรับภาคการเกษตร)	$\frac{\text{หนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{หนี้ที่ถึงกำหนดชำระ}}$
	อัตราภาระหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	$\frac{\text{ขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$
	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)	$\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย}}$
	อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	$\frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน}}$

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ในมุมมองแต่ละมิติ	อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรทางการเงิน
มิติ 3 การบริหารจัดการ M : Management Ability	อัตราการเติบโตของธุรกิจ (%)	$\frac{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}}{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}} \times 100$
	แนวโน้มปีหน้า (สมาชิก ทุน ธุรกิจ กำไร)	เป็นการพยากรณ์หรือการคาดการณ์จากข้อมูลในอดีต (ข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 5 ปี มาทำการพยากรณ์) โดยใช้โปรแกรม spss หรือ โปรแกรมใน excel
มิติ 4 การทำกำไร E: Earning Sufficiency	อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)	กำไรสุทธิ จำนวนสมาชิก
	อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)	เงินรับฝากจากสมาชิก + ทุนเรือนหุ้น จำนวนสมาชิก
	อัตรานี้สินต่อสมาชิก (บาท)	ลูกหนี้เงินกู้ + ลูกหนี้การค้า + ลูกหนี้ค่าบริการอื่น จำนวนสมาชิก
	อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (%)	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน}}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}} \times 100$
	อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (%)	$\frac{\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน}}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}} \times 100$
	อัตราการเติบโตของ ทุนสะสมอื่น (%)	$\frac{\text{ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}}{\text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}} \times 101$
	อัตราการเติบโตของกำไร (%)	$\frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน}}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}} \times 100$
	อัตรากำไรสุทธิ (%)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขาย / บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}} \times 100$
มิติ 5 สภาพคล่อง L : Liquidity	อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)	สินทรัพย์หมุนเวียน หนี้สินหมุนเวียน
	อัตราหมุนของสินค้า (ครั้ง) (เฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย)	ต้นทุนสินค้าขาย สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย
	อายุเฉลี่ยสินค้า (วัน)	365 วัน อัตราการหมุนของสินค้า
	อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	$\frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด}}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระ}} \times 100$

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ถนอมจิตต์ ท้าวแคนคำ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการระดมเงินทุนภายในและประสิทธิภาพการบริหารเงินทุนของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด จากการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของเงินทุนพบว่า สหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด จัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เป็นส่วนใหญ่ โดยได้จากผลการดำเนินงานที่มีผลการดำเนินงานทุกปี จากการรับฝากเงินและการเพิ่มหุ้นของสมาชิกที่มีทางใช้ไปของเงินทุน ในด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกมากที่สุด รองลงมาได้แก่การจ่ายเงินปันผลตามหุ้น การจ่ายเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ และการจ่ายคืนค่าหุ้นให้แก่สมาชิก ผลต่างของแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน สหกรณ์ก่อให้เกิดเงินทุนสุทธิเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 5 ปี เท่ากับร้อยละ 24.41 ของแหล่งที่มาของเงินทุน

นवलลอ เตกาญจนวานิช (2531) ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู โรงเรียนรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน ต้นทุนและเงินทุนแต่ละประเภท อัตราผลตอบแทนเงินให้กู้ยืม อัตรารายได้และค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอดจนความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ประสิทธิภาพในการบริหารงานรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินให้กู้ยืมกับกำไร เงินฝาก เงินกู้ยืม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและทุนของสหกรณ์ โดยศึกษาข้อมูลระหว่างปี 2526 – 2529 ผลการวิจัยพบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนภายในที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู โรงเรียนรัฐบาล ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น เริ่มมีแนวโน้มลดลงในขณะที่แหล่งที่มาของเงินทุนภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ เงินฝากและเงินกู้ยืม โดยที่ต้นทุนเงินกู้ยืมมีต้นทุนสูง มีผลตอบแทนที่ให้ต้นทุนทั้งสิ้นเฉลี่ยอัตราสูงเมื่อเทียบกับสหกรณ์ทั้งระบบ ด้านการใช้ไปของเงินทุนมีค่าต่ำกว่าอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานใกล้เคียงกับสหกรณ์ทั้งระบบ มีรายจ่ายที่เป็นเงินเดือนพนักงานเป็นสัดส่วนสูงกว่ารายจ่ายในการดำเนินงานด้านอื่นๆ ความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่า ขณะที่ประสิทธิภาพการบริหารงานของสหกรณ์ใกล้เคียงกับสหกรณ์ทั้งระบบ จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินให้สมาชิกกู้ยืมกับกำไร เงินฝาก เงินกู้ยืม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และทุนเรือนหุ้น พบว่ามีความสัมพันธ์กันมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพ็ญใจ ชัยวงศ์ (2536) ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ระหว่างปี 2528-2532 โดยแบ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ 1) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าของทุนแต่ละประเภท กับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุน กับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ และการสุดท้าย เพื่อหาสัดส่วนของหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์

ออมทรัพย์ที่เหมาะสมที่สุด และให้ข้อเสนอแนะโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมแก่สหกรณ์ออมทรัพย์ สถิติที่นำมาใช้ในการศึกษาใช้ regression analysis โดยการศึกษาในสองวัตถุประสงค์แรกจะใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเดียว และวัตถุประสงค์สุดท้ายจะวิเคราะห์โดยใช้ทั้งสมการถดถอยเชิงเดี่ยวและสมการถดถอยเชิงซ้อน เพื่อที่จะนำไปหาจุดที่ค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนต่ำที่สุด และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่เหมาะสมที่สุด ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าของทุนแต่ละประเภท และค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า เมื่ออัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าของทุนของเงินฝากทั้งเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์สูงขึ้น แต่ค่าของทุนของเงินกู้ไม่เปลี่ยนแปลง และค่าของทุนเรือนหุ้น เงินสำรอง ค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนจะลดลง ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยวิธีสมการถดถอยเชิงซ้อน พบว่ารูปแบบสมการไม่สามารถนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ จึงไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะจุดที่เหมาะสมของค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนต่ำที่สุด แลสัดส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เหมาะสมได้ที่สุดเช่นกัน ท้ายสุดได้ให้ข้อเสนอว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ควรที่จะใช้การระดมทุนจากส่วนของหนี้สินมากกว่าออกทุนเรือนหุ้น โดยเฉพาะการระดมหนี้สินในรูปของเงินฝากทั้งประจำและออมทรัพย์

ศุภา เจริญพงศ์ไพบูลย์ (2536) ศึกษาพัฒนาการทางการเงินและความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยทำการศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 47 สหกรณ์ที่สามารถรวบรวมข้อมูลทางการเงินได้อย่างครบถ้วน ในปี 2527-2532 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานั้นแบ่งเป็นสหกรณ์ที่เคยประสบปัญหาในด้านต่างๆ และเป็นสหกรณ์ที่เคยได้รับรางวัลดีเด่นประจำปี จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์มีการจัดหาเงินทุนโดยการกู้ยืมจากแหล่งภายนอก เช่น การกู้ยืมและเบิกเกินบัญชีจากธนาคารพาณิชย์ จากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย นับว่าปัจจุบันสหกรณ์ต้องอาศัยเงินทุนจากแหล่งภายนอกมากขึ้น ซึ่งส่วนมากจะกู้ยืมไปขยายสินเชื่อแก่สมาชิกและเสริมสภาพคล่องในการดำเนินงานของสหกรณ์ ในด้านการใช้เงินทุนพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่นำเงินทุนที่จัดหามาได้ไปใช้ในการให้สินเชื่อเพื่อขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินของสมาชิก อันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของสหกรณ์ออมทรัพย์ ผลจากการวิเคราะห์สภาพคล่องพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบมีสภาพคล่องสูงมาก โดยมีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ทั้งหมด และมีสภาพคล่องเหลืออีกจำนวนมาก อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มว่าสหกรณ์ออมทรัพย์เริ่มมีสภาพคล่องในการตอบสนองความต้องการกู้ยืมเงินของสมาชิกต่ำลง เนื่องจากผลการพิจารณาอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก และอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินกู้ยืมและเงินเบิกเกินบัญชีพบว่า

อัตราส่วนดังกล่าวลดต่ำลง โดยตลอด สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องแสวงหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ มาเสริมสภาพคล่องให้สูงขึ้น

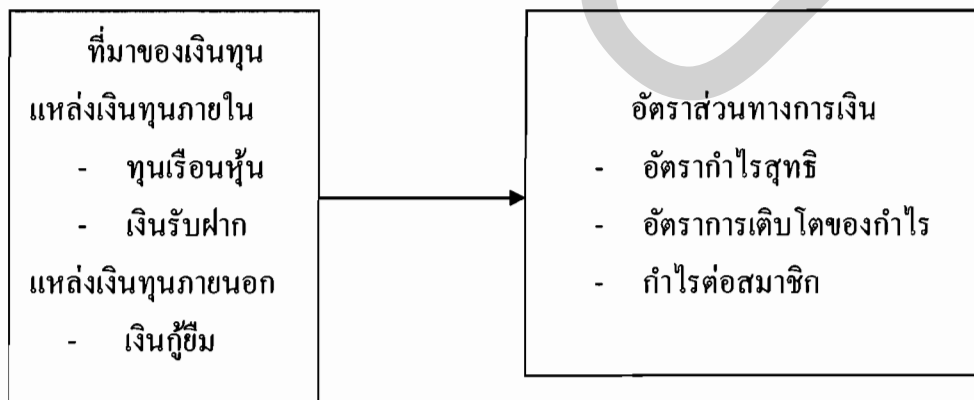
การที่สหกรณ์จะสามารถพัฒนา ส่วนหนึ่งต้องมาจากประสิทธิภาพในการบริหารงานสหกรณ์ ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน โดยเฉพาะทุนที่ได้จากสมาชิกส่งให้กับสหกรณ์เป็นประจำทุกเดือน ซึ่งเป็นทุนที่สำคัญที่ใช้ในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด สหกรณ์จะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเข้าใจโครงสร้างเงินทุน แหล่งที่มาของเงินทุนและต้นทุนเงินทุนแต่ละประเภท ซึ่งต้นทุนเงินทุนแต่ละประเภทนั้นมีต้นทุนที่แตกต่างกัน จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ทราบว่าโครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์มีแหล่งเงินทุนภายในและภายนอกเป็นอย่างไร เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะของสหกรณ์หรือไม่ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลตอบแทนจากการดำเนินงานของสหกรณ์

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร เป็นการศึกษาที่มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุนและความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยจะทำการศึกษารายละเอียดสัดส่วนของแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน ศึกษาอัตราส่วนทางการเงินและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของออมทรัพย์ครู และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการอื่น โดยดำเนินการดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 ประชากร

ประชากรในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ สหกรณ์ออมครุ และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานฐานะการเงินและผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยรวม ประจำปี 2552 – 2554 ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครุ และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 - 2554

ปี	สหกรณ์ออมทรัพย์ครุ (แห่ง)	สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ (แห่ง)
2552	109	117
2553	109	115
2554	108	118

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ครุ และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินงาน 10 อันดับแรกที่ปรากฏอยู่ในรายงานฐานะการเงินและผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์โดยรวมประจำปี 2554 ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ครู 10 แห่ง

สหกรณ์	ทุนดำเนินงาน (บาท)
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครราชสีมา จำกัด	15,231,955,265.29
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด	14,037,844,000.46
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุบลราชธานี จำกัด	13,964,059,248.03
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงราย จำกัด	13,034,740,819.33
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูร้อยเอ็ด จำกัด	12,661,209,038.27
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูบุรีรัมย์ จำกัด	12,209,240,903.54
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุรินทร์ จำกัด	12,065,380,553.04
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสกลนคร จำกัด	10,938,542,352.02
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด	10,614,967,720.94
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูศรีสะเกษ จำกัด	10,410,634,577.66

ตารางที่ 3.3 แสดงกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ 10 แห่ง

สหกรณ์	ทุนดำเนินงาน (บาท)
สหกรณ์ออมทรัพย์ กทม. จำกัด	10,299,304,277.56
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมทางหลวง จำกัด	9,709,401,614.97
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการปกครอง จำกัด	8,955,065,973.84
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด	8,723,277,553.85
สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสรรพากร จำกัด	8,205,189,837.91
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด	8,156,362,517.61
สหกรณ์ออมทรัพย์ศาลยุติธรรม จำกัด	6,932,061,037.92
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	6,633,335,607.51
สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเทศบาล จำกัด	6,226,906,920.84
สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงมหาดไทย จำกัด	5,030,014,686.74

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยเป็นข้อมูลที่ได้จากรายงานทางการเงิน ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2554 ผลงานทางวิชาการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เอกสารรายงานการศึกษา และผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์

3.5 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน

การศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่การหาค่าความถี่ร้อยละในการอธิบาย สัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์แหล่งที่มาของเงินทุนได้แก่ เงินของสหกรณ์ เงินรับฝาก เงินกู้ยืมและหนี้สินอื่น ทางใช้ไปของเงินทุนได้แก่ เงินสดและเงินฝาก ธนาคาร ลูกหนี้ เงินลงทุน และสินทรัพย์อื่น

3.5.2 การศึกษาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

เป็นการศึกษาตามแนวคิดการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยใช้ Camels Analysis เครื่องมือทางการเงินที่ขุมข้อมูลสหกรณ์ออมทรัพย์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์นำมาประยุกต์ใช้กับ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ส่วนนี้เป็นการศึกษาในส่วนของความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ ในมิติที่ 4 ของ Camels Analysis ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของธุรกิจ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน ดังนี้

3.5.2.1 อัตรากำไรสุทธิ

แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีผลกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับรายได้ ธุรกิจหลักของกิจการ อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นทราบว่ารายได้ของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท จะมีกำไร สุทธิเกิดขึ้นเท่าใด ถ้าอัตราส่วนที่คำนวณได้มีค่าสูงแสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถสูงในการทำ กำไร สูตรที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรสุทธิ (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้}}$$

3.5.2.2 อัตราการเติบโตของกำไร

แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของกำไรสุทธิ ถ้าอัตราส่วนดังกล่าวสูงขึ้นไปเท่าใด กิจการสหกรณ์ก็มีประสิทธิภาพในการบริหารงานมากขึ้นจากปีก่อนเท่านั้น สูตรที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตราการเติบโตของกำไร (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน} \times 100}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}}$$

3.5.2.3 กำไรต่อสมาชิก

แสดงให้เห็นส่วนที่สมาชิกได้รับจากผลการดำเนินงาน ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ สูตรที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{กำไรต่อสมาชิก (บาท)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$$

3.5.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการ ทำกำไร

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y

3.5.2.2 อัตราการเติบโตของกำไร

แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของกำไรสุทธิ ถ้าอัตราส่วนดังกล่าวสูงขึ้นไปเท่าใด กิจการสหกรณ์ก็มีประสิทธิภาพในการบริหารงานมากขึ้นจากปีก่อนเท่านั้น สูตรที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตราการเติบโตของกำไร (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน} \times 100}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}}$$

3.5.2.3 กำไรต่อสมาชิก

แสดงให้เห็นส่วนที่สมาชิกได้รับจากผลการดำเนินงาน ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ สูตรที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{กำไรต่อสมาชิก (บาท)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$$

3.5.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการ ทำกำไร

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากขอบเขตและวิธีการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาในบทที่ 3 สามารถนำข้อมูลที่รวบรวมและนำเสนอผลการศึกษาได้ดังหัวข้อต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าความถี่ร้อยละในการอธิบายสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน

4.2 การวิเคราะห์อัตราส่วนอัตราส่วนทางการเงิน โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินดังนี้

4.2.1 อัตรากำไรสุทธิ

4.2.2 อัตราการเติบโตของกำไร

4.2.3 กำไรต่อสมาชิก

4.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

เป็นการศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน โดยการหาค่าความถี่ร้อยละและอธิบายสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554

4.1.1 แหล่งที่มาของเงินทุน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากตารางที่ 4.1

ในปี 2552 พบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนมากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูคือ ทุนของสหกรณ์ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 47.36 ในขณะที่เงินกู้ยืมและเงินรับฝากเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญและมีสัดส่วนรองลงมาคือ ในส่วนของเงินกู้ยืมมีสัดส่วนร้อยละ 38.58 และรับฝากมีสัดส่วนร้อยละ 14.06

ในปี 2553 พบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนมากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูคือ ทุนของสหกรณ์ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 46.59 ลดลงจากปี 2552

ร้อยละ 0.77 ในขณะที่เงินกู้ยืมและเงินรับฝากเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญและมีสัดส่วนรองลงมาคือ ในส่วนของเงินกู้ยืมมีสัดส่วนร้อยละ 35.53 และรับฝากมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 17.88

ในปี 2554 พบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนมากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์คือ ทุนของสหกรณ์ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 43.77 ลดลงจากปี 2552 ร้อยละ 3.59 และลดลงจากปี 2553 ร้อยละ ในขณะที่เงินกู้ยืมและเงินรับฝากเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญและมีสัดส่วนรองลงมาคือ ในส่วนของเงินกู้ยืมมีสัดส่วนร้อยละ 37.32 และรับฝากมีสัดส่วนร้อยละ 18.91

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่า ส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนที่มากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ระหว่างปี 2552 – 2554 คือ ทุนของสหกรณ์เอง และมีแนวโน้มในการใช้ทุนของสหกรณ์ลดลง เนื่องจากสหกรณ์ครุส่วนใหญ่ใช้ทุนที่ได้จากส่วนของหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ทั้งการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนภายใน และการกู้ยืมจากสถาบันการเงินซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนภายนอก จะเห็นได้จากตารางที่ 4.1 พบว่าแนวโน้มของเงินรับฝากจากสมาชิกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่ก็ยังมีสัดส่วนน้อยกว่าเงินกู้ยืม แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ความสำคัญกับการกู้ยืมมากกว่าการระดมเงินรับฝากจากสมาชิก ทั้งนี้เนื่องมาจากการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกยังไม่เพียงพอจึงต้องมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งภายนอก

ตารางที่ 4.1 แหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552 – 2554

สาขา	ปี 2552			ปี 2553			ปี 2554		
	แหล่งเงินทุนภายใน		แหล่งเงินทุนภายนอก	แหล่งเงินทุนภายใน		แหล่งเงินทุนภายนอก	แหล่งเงินทุนภายใน		แหล่งเงินทุนภายนอก
	เงินรับฝาก	ทุน สหกรณ์	เงินกู้ยืม	เงินรับฝาก	ทุน สหกรณ์	เงินกู้ยืม	เงินรับฝาก	ทุน สหกรณ์	เงินกู้ยืม
สอ. ครูนครราชสีมา จำกัด	16.09	50.25	33.67	20.67	50.22	29.11	17.47	49.27	33.26
สอ. ครูขอนแก่น จำกัด	7.11	55.58	37.31	7.67	51.57	40.77	10.16	41.62	48.23
สอ. ครูอุบลราชธานี จำกัด	11.02	45.27	43.71	16.50	46.19	37.31	17.26	45.87	36.87
สอ. ครูเชียงใหม่ จำกัด	28.17	46.40	25.43	34.21	38.16	27.63	36.34	28.87	34.80
สอ. ครูร้อยเอ็ด จำกัด	6.23	47.15	46.63	8.10	48.05	43.85	9.19	48.47	42.34
สอ. ครูบุรีรัมย์ จำกัด	12.34	43.83	43.83	16.76	43.31	39.94	20.14	44.18	35.69
สอ. ครูสุรินทร์ จำกัด	12.96	48.63	38.41	13.69	44.97	41.35	11.70	41.46	46.84
สอ. ครูสกลนคร จำกัด	3.26	38.00	58.74	4.76	38.51	56.73	6.15	39.04	54.81
สอ. ครูเชียงใหม่ จำกัด	37.57	49.94	12.49	44.74	51.59	3.68	40.69	44.71	14.60
สอ. ครูศรีสะเกษ จำกัด	14.92	49.11	35.97	19.32	51.59	29.09	23.13	54.97	21.90
รวม	14.06	47.36	38.58	17.88	46.59	35.53	18.91	43.77	37.32

สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากตารางที่ 4.2

ในปี 2552 พบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนมากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการคือ ทุนของสหกรณ์ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 62.62 ในขณะที่เงินรับฝากเงินและกู้ยืมเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญและมีสัดส่วนรองลงมา ในส่วนของเงินรับฝากมีสัดส่วนร้อยละ 33.70 เงินกู้ยืมมีสัดส่วนร้อยละ 3.68

ในปี 2553 พบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนมากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการคือ ทุนของสหกรณ์ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 59.03 ซึ่งลดลงจากปี 2552 ร้อยละ 3.60 ในขณะที่เงินรับฝากเงินและกู้ยืมเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญและมีสัดส่วนรองลงมา ในส่วนของเงินรับฝากมีสัดส่วนร้อยละ 35.34 เงินกู้ยืมมีสัดส่วนร้อยละ 5.64

ในปี 2554 พบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนมากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการคือ ทุนของสหกรณ์ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 56.49 ซึ่งลดลงจากปี 2553 ร้อยละ 2.54 ในขณะที่เงินรับฝากเงินและกู้ยืมเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญและมีสัดส่วนรองลงมา ในส่วนของเงินรับฝากมีสัดส่วนร้อยละ 35.34 เงินกู้ยืมมีสัดส่วนร้อยละ 5.64

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนที่มากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 - 2554 คือ ทุนของสหกรณ์เอง และมีแนวโน้มในการใช้ทุนของสหกรณ์ลดลง และมีการใช้ทุนที่ได้จากส่วนของหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ทั้งการระดมเงินรับฝากจากสมาชิก และการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน เช่นเดียวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จะเห็นได้จากตารางที่ 4.2 พบว่าแนวโน้มของเงินรับฝากจากสมาชิกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี และยังมีสัดส่วนมากกว่าเงินกู้ยืมแสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการจะให้ความสำคัญกับการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกมากกว่าการกู้ยืมจากแหล่งภายนอกซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่ให้ความสำคัญกับการกู้ยืมมากกว่าการระดมเงินรับฝาก

ตารางที่ 4.2 แหล่งที่มาของเงินลงทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554

สหกรณ์	ปี 2552			ปี 2553			ปี 2554		
	แหล่งเงินทุนภายใน		แหล่งเงินทุนภายนอก	แหล่งเงินทุนภายใน		แหล่งเงินทุนภายนอก	แหล่งเงินทุนภายใน		แหล่งเงินทุนภายนอก
	เงินรับฝาก	ทุนสหกรณ์	เงินกู้ยืม	เงินรับฝาก	ทุนสหกรณ์	เงินกู้ยืม	เงินรับฝาก	ทุนสหกรณ์	เงินกู้ยืม
สอ. กทม. จำกัด	32.33	62.55	5.13	33.71	62.37	3.92	33.02	63.59	3.40
สอ.กรมทางหลวง จำกัด	44.42	51.91	3.67	48.24	42.86	8.90	56.58	41.18	2.24
สอ. กรมการปกครอง จำกัด	33.27	66.23	0.50	36.25	63.19	0.56	37.31	57.85	4.85
สอ. กรมชลประทาน จำกัด	28.95	70.72	0.32	28.64	71.03	0.33	29.01	70.65	0.34
สอ.ข้าราชการสรรพากร จำกัด	19.11	72.82	8.07	24.47	55.59	19.94	23.80	51.31	24.89
สอ. กรมป่าไม้ จำกัด	41.14	44.34	14.52	44.69	41.52	13.79	49.93	41.99	8.08
สอ. ศาสนุศิขรรม จำกัด	43.41	55.93	0.66	41.79	57.58	0.63	50.85	48.70	0.45
สอ. กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	31.67	66.47	1.86	32.76	64.67	2.58	30.61	58.64	10.75
สอ. พนักงานเทศบาล จำกัด	13.08	85.90	1.02	11.95	86.08	1.97	11.57	87.39	1.04
สอ. กระทรวงมหาดไทย จำกัด	52.64	46.52	0.84	51.91	47.26	0.83	53.02	46.13	0.85
รวม	33.70	62.62	3.68	35.34	59.03	5.63	37.70	56.49	5.81

แหล่งที่มาของเงินทุน คือส่วนที่บอกว่าเงินทุนของสหกรณ์ได้มาจากทางใด ซึ่งเงินทุนของสหกรณ์นั้นได้มาจาก 2 แหล่งใหญ่ ๆ ประกอบด้วยแหล่งภายใน คือส่วนของผู้ถือหุ้น และจากภายนอก คือหนี้สิน แหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ หลัก ๆ ได้แก่ รับเงินค่าหุ้น รับฝากเงิน กู้ยืมเงิน ทุนสะสมจากการจัดสรรกำไรสุทธิ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีทุนดำเนินงานคือทุนของสหกรณ์เองเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดให้สมาชิกต้องถือหุ้นตามอัตราที่แต่ละสหกรณ์กำหนดเป็นประจำทุกเดือนตามสัดส่วนของรายได้ เป็นลักษณะการบังคับ และสมาชิกยังสามารถถือหุ้นเพิ่มจากระยะเวลาปกติที่ต้องถือเป็นรายเดือนได้ ขึ้นอยู่กับนโยบายการระดมทุนของแต่ละสหกรณ์ ซึ่งการระดมทุนลักษณะนี้สหกรณ์จะต้องคำนึงถึงสภาพคล่องว่า จะมีความเพียงพอต่อการให้บริการเงินกู้ยืมแก่สมาชิก ต้นทุนที่จะต้องตอบแทนเป็นเงินปันผลแก่สมาชิก ค่าใช้จ่ายในการบริหาร ตลอดจนรายได้ดอกเบี้ยที่จะได้รับจากการนำไปปล่อยกู้ต่อว่ามี ความเหมาะสมเพียงใด

ทุนเรือนหุ้น เป็นที่มาของเงิน (source of fund) ที่ดีที่สุดของสหกรณ์ แสดงถึงความมั่นคงของสหกรณ์ ยังมีทุนเรือนหุ้นมากยิ่งหมายถึงสหกรณ์มั่นคง ไม่ต้องกังวลกับการไหลเข้าออกของกระแสเงิน ผู้ถือหุ้นพร้อมที่จะลาออกเพื่อถอนหุ้นออกจากสหกรณ์หากได้รับผลตอบแทนที่ไม่น่าพึงพอใจ เปรียบเทียบกับการฝากเงิน หากสมาชิกไม่พอใจดอกเบี้ย สหกรณ์สามารถขึ้นดอกเบี้ยได้ทันทีแต่สหกรณ์ไม่สามารถเพิ่มเงินปันผลได้ทันที หุ้นอยู่กับสหกรณ์เป็นระยะเวลานาน ไม่เหมือนเงินฝาก เมื่อสหกรณ์มีอายุระดับหนึ่ง สมาชิกจะเริ่มเสียชีวิตและหุ้นก็จะออกจากสหกรณ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการถอนหุ้นจะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้หุ้นยังมีต้นทุนทางการเงินที่สูงที่สุดในบรรดา source of fund (สหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์, 2552 : 12)

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการจะให้ความสำคัญกับการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกมากกว่าการกู้ยืมจากแหล่งภายนอก แสดงว่าสหกรณ์มีความน่าเชื่อถือและให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกสูงกว่าสถาบันการเงินอื่น การระดมเงินรับฝากจากสมาชิกถือเป็นการระดมทุนภายในสหกรณ์ แต่การที่จะระดมทุนประเภทเงินรับฝากมาน้อยเพียงใด สหกรณ์จำเป็นต้องมีการวางแผนการเงินให้ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความต้องการเพียงใด และจะนำไปปล่อยให้กู้ต่อเพียงใด อัตราดอกเบี้ยที่จะตอบแทนสมาชิกผู้ฝากเงินกับอัตราดอกเบี้ยที่จะได้รับจากการนำเงินรับฝากนี้ไปปล่อยกู้หรือลงทุนต่อ ผลตอบแทนหลังหักค่าใช้จ่ายในการบริหารแล้วมีส่วนเหลือมเหลือเพียงพอหรือไม่ และยังคงพิจารณาในเรื่องของการให้บริการแก่สมาชิก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความสะดวก รวดเร็ว ความพร้อมของบุคลากร ระเบียบปฏิบัติ ความ

ชื่นชอบ ชื่นชม ศรัทธาของสมาชิก อาจจะมีของกำนัลให้แก่สมาชิกในช่วงเวลาการระดมเงินรับฝากเพื่อสร้างความประทับใจและแรงจูงใจแก่สมาชิก

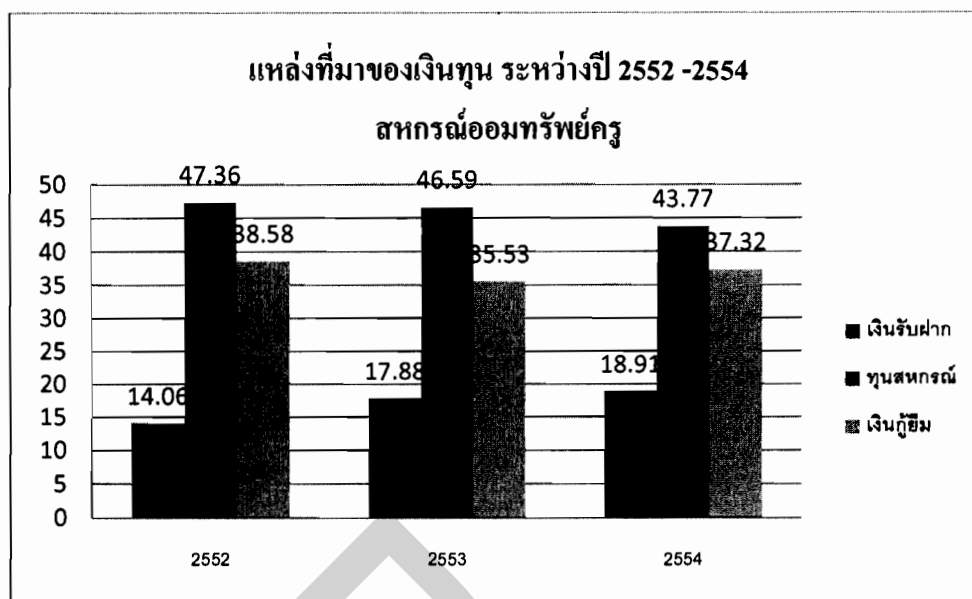
การรับเงินฝากจากสมาชิก เป็นจุดมุ่งหมายและกิจกรรมหลักที่สำคัญของสหกรณ์ เป็นแหล่งเงินทุนที่ได้มาโดยไม่ต้องมีหลักประกัน และเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับการกู้เงินจากแหล่งภายนอกอื่นๆ ผู้บริหารสหกรณ์ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกรนำเงินมาฝากด้วยความ “สมัครใจ” ซึ่งแตกต่างจากระดมทุนเรือนหุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ที่ยังมีเงินทุนดำเนินงานไม่เพียงพอ ควรเร่งระดมเงินฝากให้มากยิ่งขึ้น โดยการปรับตัว กลยุทธ์ และเปิดเกมรุกอย่างจริงจังต่อเนื่อง สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญควบคู่กับการระดมเงินฝาก คือ การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่รัดกุมโปร่งใส มีเครื่องมือที่ทันสมัยสำหรับใช้ในการบริหารและบริการสมาชิก เกิดความถูกต้องแม่นยำอำนวยความสะดวก รวดเร็ว สร้างความเชื่อถือและประทับใจแก่ผู้ใช้บริการ (สหกรณ์จังหวัดอุตรดิตถ์ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์, 2552 : 12)

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์คู่มือมีการกู้ยืมจากแหล่งภายนอกมากกว่าการระดมเงินรับฝาก ซึ่งโดยหลักการแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์ควรที่จะบริหารเงินให้สามารถช่วยตัวเอง โดยใช้ทุนดำเนินงานของตนเองในการให้บริการแก่สมาชิก หากสหกรณ์มีนโยบายที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่สมาชิก เช่น การปล่อยสินเชื่อเงินกู้พิเศษเพื่อให้สมาชิกมีบ้าน หรือที่ดินเป็นของตนเอง การประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ หรือสนับสนุนการศึกษาเพื่อสร้างอนาคตแก่มวลสมาชิกหรือทายาทของสมาชิกก็สามารถทำได้ หากการระดมเงินทุนภายในนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการก็สามารถกู้ยืมจากภายนอกได้โดยต้องคำนึงถึงฐานะของสหกรณ์เป็นหลักว่าจะก่อหนี้กู้ยืมจากแหล่งภายนอกได้จำนวนมากน้อยเพียงใด และดูจากความต้องการสินเชื่อของสมาชิก ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นสหกรณ์ต้องวิเคราะห์ข้อมูลแล้วว่ามีความมั่นคงไม่เสี่ยงต่อสินเชื่อและการคืนทุน โดยต้องคำนึงถึงปริมาณเงินที่ต้องการกู้ยืมไม่ควรเกินฐานะของสหกรณ์ และไม่เกินวงเงินกู้ยืมที่ประชุมใหญ่อนุมัติและนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบด้วย รวมถึงอัตราดอกเบี้ยเงินที่กู้ยืมมานั้นต้องไม่สูง โดยจะต้องคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยรับของสหกรณ์ที่จะได้รับจากการนำเงินที่กู้อมานั้นไปให้แก่สมาชิก อัตราดอกเบี้ยที่คิดจากสมาชิกไม่ควรสูงเกินไปเพราะจะได้ไม่เป็นภาระหนักแก่สมาชิกผู้กู้ยืม

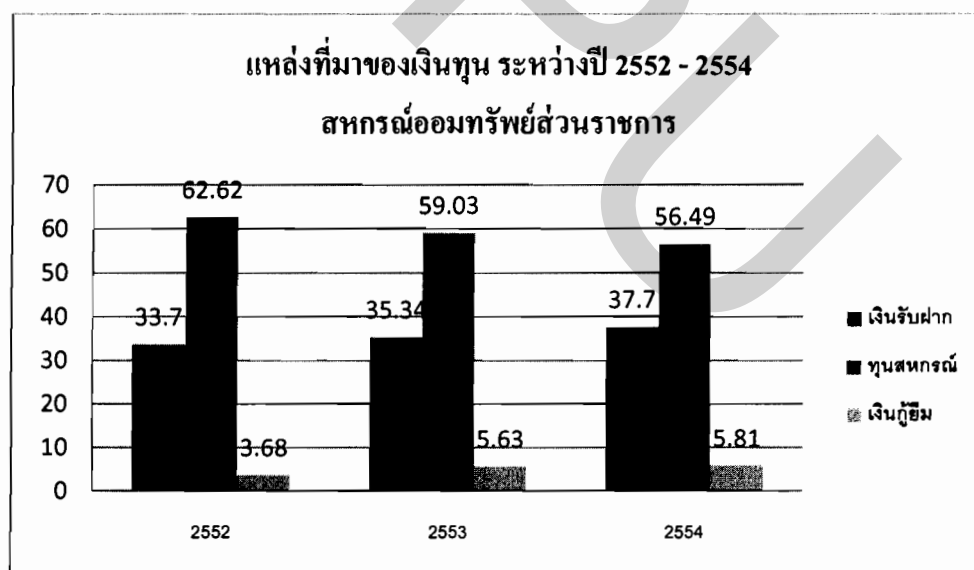
สหกรณ์ออมทรัพย์ที่สมาชิกมีภาระหนี้สินมากกว่าเงินออมอาจได้รับผลกระทบมากกว่าสหกรณ์ที่สมาชิกมีเงินออมมากกว่าภาระหนี้สิน เนื่องจากสหกรณ์มีความจำเป็นต้องพึ่งแหล่งเงินกู้ยืมจากภายนอก ขณะที่แหล่งเงินกู้ยืมอาจจะมีระยะเวลาเรื่องความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมจากสหกรณ์อื่นหรือจากธนาคารพาณิชย์ก็ตาม โดยอาจส่งผลให้วงเงินสินเชื่อลดลง หรืออัตรา

ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมสูงขึ้น ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในเรื่องของความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ และแนวโน้มการจ่ายเงินปันผลแก่สมาชิกในอัตราที่ลดลง ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ด้วย โดยเฉพาะในรายที่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้น อาจต้องไปใช้บริการแหล่งเงินกู้นอกระบบ

คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้และติดตามสถานการณ์สภาพเศรษฐกิจและสังคมทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อให้รู้ว่าสถานะทางการเงินของสหกรณ์เป็นอย่างไร ควรเน้นการบริหารทางด้านเงินค้ำหุ้น หรือเน้นด้านเงินรับฝาก หรือสภาพคล่องทางการเงินส่วนใหญ่ต้องไปกู้ยืมเงินจากภายนอกมาบริหาร โดยเฉพาะทุนภายในของสหกรณ์เองขาดหรือเหลือเพียงใด หรือพอดีต่อการให้บริการแก่สมาชิก ต้องทราบอัตราการเติบโตของสหกรณ์ ทิศทางและแผนงานทางการเงิน เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์รวมทั้งจะได้ให้บริการที่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังต้องรู้หลักบริหารทางการเงินตลอดจนการรักษาสภาพคล่องทางการเงินเป็นอย่างดี รู้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ภาพที่ 4.1 แสดงสัดส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2552 – 2554
ที่มา: จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลแสดงแหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ระหว่าง ปี 2552 -2554

ภาพที่ 4.2 แสดงสัดส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2552 – 2554
ที่มา: จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลแสดงแหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
ระหว่าง ปี 2552 -2554

4.1.2 แหล่งใช้ไปของเงินทุน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากตารางที่ 4.3

ในปี 2552 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู มีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่ คือให้ลูกหนี้กู้ยืมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 97.5 รองลงมาคือ เงินสดและเงินฝากธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 1.77 ลงทุนในหลักทรัพย์ตราสารหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 0.11 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มีสัดส่วนร้อยละ 0.43 และสินทรัพย์อื่นมีสัดส่วนร้อยละ 0.12 ตามลำดับ

ในปี 2553 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู มีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่ คือให้ลูกหนี้กู้ยืมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 96.13 รองลงมาคือ เงินสดและเงินฝากธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 3.03 ลงทุนในหลักทรัพย์ตราสารหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 0.11 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มีสัดส่วนร้อยละ 0.44 และสินทรัพย์อื่นมีสัดส่วนร้อยละ 0.12 ตามลำดับ

ในปี 2554 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู มีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่ คือให้ลูกหนี้กู้ยืมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 93.65 รองลงมาคือ เงินสดและเงินฝากธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 3.81 สินทรัพย์อื่นมีสัดส่วนร้อยละ 2.30 ลงทุนในหลักทรัพย์ตราสารหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 0.24

จะเห็นว่าด้านการใช้เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552 – 2554 ส่วนใหญ่มีการใช้เงินทุนโดยการปล่อยให้สมาชิกกู้ยืม และมีแนวโน้มในการให้กู้ยืมลดลง แต่ก็ยังให้ความสำคัญกับการให้สมาชิกกู้ยืมมากที่สุด เนื่องจากเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์ และยังมีแนวโน้มในการลงทุนทางด้านเงินสดและเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้น รองลงมาเป็นที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ลงทุนในหลักทรัพย์ตราสารหนี้ และสินทรัพย์อื่น ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ระหว่างปี 2552 – 2554

สาขา	ปี 2552						ปี 2553						ปี 2554							
	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลักทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลักทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลักทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลักทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น
สอ. ครุฑนครราชสีมา	2.12	97.00	0.04	0.58	0.25	1.54	97.52	0.04	0.68	0.22	3.17	96.61	0.04	0.00	0.18	3.17	96.61	0.04	0.00	0.18
สอ. ครูขอนแก่น	0.74	98.51	0.05	0.62	0.08	1.29	96.05	2.06	0.53	0.07	11.54	73.94	1.46	0.00	13.07	11.54	73.94	1.46	0.00	13.07
สอ. ครูอุบลราชธานี	1.26	98.57	0.11	0.05	0.00	0.84	98.89	0.11	0.04	0.12	3.17	96.72	0.11	0.00	0.01	3.17	96.72	0.11	0.00	0.01
สอ. ครูเชียงใหม่	1.42	98.02	0.04	0.49	0.03	2.35	97.27	0.03	0.35	0.01	2.56	93.49	0.02	0.00	3.92	2.56	93.49	0.02	0.00	3.92
สอ. ครูร้อยเอ็ด	0.44	98.92	0.50	0.06	0.08	1.09	98.36	0.45	0.04	0.06	0.42	99.14	0.40	0.01	0.04	0.42	99.14	0.40	0.01	0.04
สอ. ครูบุรีรัมย์	1.72	97.42	0.05	0.42	0.39	7.53	91.73	0.04	0.36	0.34	3.94	95.69	0.04	0.00	0.33	3.94	95.69	0.04	0.00	0.33
สอ. ครูสุรินทร์	0.31	98.90	0.04	0.70	0.04	4.08	95.05	0.04	0.83	0.01	2.03	97.92	0.03	0.00	0.01	2.03	97.92	0.03	0.00	0.01
สอ. ครูสกลนคร	3.24	96.62	0.09	0.04	0.02	5.01	94.56	0.08	0.33	0.01	1.67	94.24	0.06	0.00	4.02	1.67	94.24	0.06	0.00	4.02
สอ. ครูเชียงใหม่	1.07	97.50	0.05	1.20	0.18	2.26	96.43	0.04	1.07	0.20	1.98	97.80	0.03	0.00	0.18	1.98	97.80	0.03	0.00	0.18
สอ. ครูศรีสะเกษ	4.89	94.56	0.04	0.46	0.05	4.63	94.87	0.04	0.42	0.04	6.87	93.05	0.04	0.01	0.03	6.87	93.05	0.04	0.01	0.03
รวม	1.77	97.57	0.11	0.43	0.12	3.03	96.13	0.29	0.44	0.12	3.81	93.65	0.24	0.00	2.50	3.81	93.65	0.24	0.00	2.50

สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากตารางที่ 4.4

ในปี 2552 สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่ คือให้ลูกหนี้กู้ยืม ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 84.93 รองลงมาคือหลักทรัพย์ตราสารหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 8.20 เงินสดและเงินฝากธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 6.66 สินทรัพย์อื่นมีสัดส่วนร้อยละ 0.16 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มีสัดส่วนร้อยละ 0.05 ตามลำดับ

ในปี 2553 สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่ คือให้ลูกหนี้กู้ยืม ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 84.42 รองลงมาคือหลักทรัพย์ตราสารหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 7.84 เงินสดและเงินฝากธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 7.32 สินทรัพย์อื่นมีสัดส่วนร้อยละ 0.36 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มีสัดส่วนร้อยละ 0.06 ตามลำดับ

ในปี 2554 สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่ คือให้ลูกหนี้กู้ยืม ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 85.18 รองลงมาคือหลักทรัพย์ตราสารหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 9.00 เงินสดและเงินฝากธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 5.39 สินทรัพย์อื่นมีสัดส่วนร้อยละ 0.35 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มีสัดส่วนร้อยละ 0.09 ตามลำดับ

ด้านการใช้เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554 ส่วนใหญ่มีการใช้เงินทุนโดยการปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเช่นเดียวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และมีแนวโน้มในการให้กู้ยืมลดลงเล็กน้อยในปี 2553 และเพิ่มขึ้นในปี 2554 และยังมีแนวโน้มในการลงทุนทางด้านหลักทรัพย์ตราสารหนี้เพิ่มขึ้น รองลงมาคือเงินสดและเงินฝากธนาคาร สินทรัพย์อื่น ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ลงทุน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554

สหกรณ์	ปี 2552					ปี 2553					ปี 2554				
	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลัก ทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลัก ทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น	เงินสด/ เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้	หลัก ทรัพย์ ตราสาร หนี้	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	สินทรัพย์ อื่น
สอ. กทม. จำกัด	11.30	84.39	4.21	0.02	0.08	12.77	83.19	3.88	0.02	0.14	17.14	79.44	3.34	0.00	0.08
สอ.กรมทางหลวง จำกัด	7.56	64.18	27.86	0.01	0.39	5.01	72.99	21.70	0.01	0.30	5.50	72.76	21.48	0.03	0.23
สอ. กรมการปกครอง จำกัด	6.31	93.34	0.04	0.19	0.12	4.05	92.99	2.68	0.18	0.11	2.41	94.01	3.51	0.02	0.05
สอ. กรมชลประทาน จำกัด	2.39	87.86	9.35	0.02	0.38	7.98	82.90	8.77	0.02	0.34	1.43	88.66	9.65	0.22	0.04
สอ.ข้าราชการสรรพากร จำกัด	1.98	97.45	0.50	0.01	0.06	1.87	96.15	0.05	0.01	1.93	1.75	95.74	0.04	0.00	2.46
สอ. กรมป่าไม้ จำกัด	0.38	83.04	16.35	0.09	0.13	1.16	81.49	16.85	0.20	0.30	1.95	79.57	17.72	0.55	0.21
สอ. ศาสนยุติธรรม จำกัด	8.65	83.72	7.51	0.01	0.11	9.13	85.81	4.94	0.01	0.10	5.74	79.13	15.04	0.00	0.09
สอ. กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	1.89	90.63	7.40	0.03	0.06	3.92	91.31	4.63	0.04	0.10	0.56	96.92	2.46	0.02	0.04
สอ. พนักงานเทศบาล จำกัด	16.82	82.93	0.07	0.07	0.11	19.34	77.06	3.39	0.05	0.16	7.60	85.82	6.50	0.01	0.07
สอ. กระทรวงมหาดไทย จำกัด	8.35	85.35	6.23	0.03	0.05	9.03	84.01	6.83	0.02	0.12	7.99	83.01	8.95	0.00	0.05
รวม	6.66	84.93	8.20	0.05	0.16	7.32	84.42	7.84	0.06	0.36	5.39	85.18	9.00	0.09	0.35

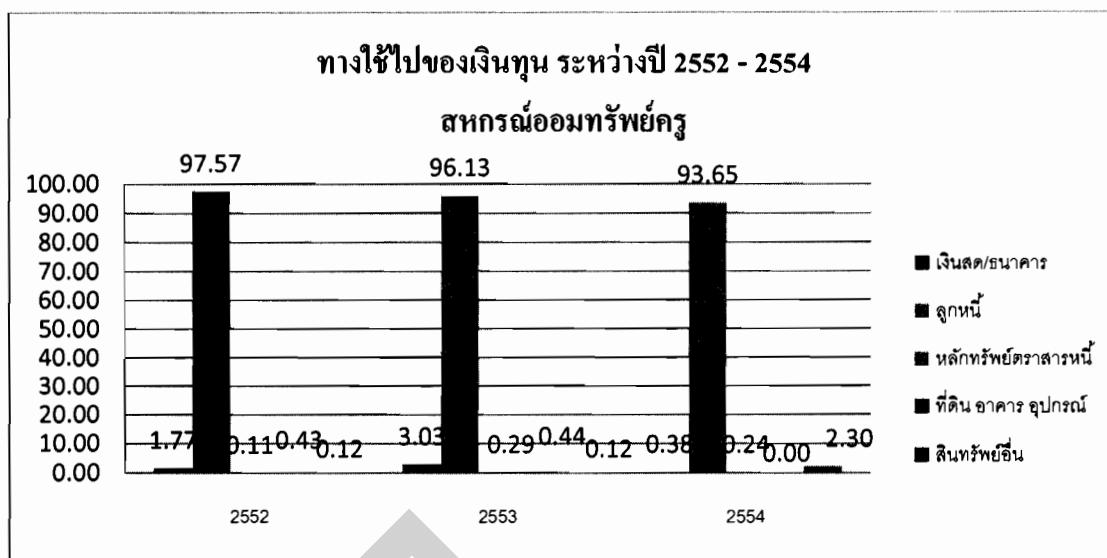
การใช้เงินทุนก็คือ การนำเงินทุนที่ได้มาไปลงทุนหรือเปลี่ยนสภาพเป็นสินทรัพย์ประเภทต่างๆ ทั้งสินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ถาวร ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สินทรัพย์อื่น ๆ การใช้เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์หลัก ๆ ได้แก่ การให้สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นกู้ยืม ฝากเงินในสถาบันการเงิน ลงทุนในหลักทรัพย์ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร และลงทุนในสินทรัพย์อื่นๆ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการใช้เงินทุนส่วนใหญ่คือ การให้สมาชิกกู้ยืมซึ่งถือได้ว่าเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์จะกำหนดเงื่อนไขและสิทธิในการขอกู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ เงินกู้ฉุกเฉิน เงินกู้สามัญ และเงินกู้พิเศษ และการอนุมัติเงินกู้ให้ตามสิทธิของสมาชิกโดยไม่คำนึงว่าสมาชิกจะนำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของเงินกู้ประเภทนั้น ๆ หรือไม่ ซึ่งในภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์หลาย ๆ สหกรณ์เริ่มเกิดปัญหาในเรื่องของสภาพคล่องมีไม่เพียงพอในการที่จะปล่อยเงินกู้หรือมีสภาพคล่องมากเกินไป และสหกรณ์บางแห่งเริ่มมีปัญหาในการไม่สามารถเรียกชำระเงินกู้ได้ ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์หลาย ๆ สหกรณ์เริ่มให้ความสำคัญในการทบทวนในเรื่องของการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เริ่มมีการวางแผนงานทางด้านเงินกู้ใหม่โดยการกำหนดนโยบายเงินกู้ การทบทวนเงื่อนไข และสิทธิในการขอกู้ รวมทั้งการให้ความสำคัญในการวิเคราะห์การเงินส่วนบุคคลของสมาชิก และการวิเคราะห์หลักประกันที่เข้มงวดมากขึ้น

การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิกด้วยการนำเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ไปลงทุนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูง โดยทั่วไปสหกรณ์จะฝากเงินกับธนาคารเป็นหลัก ซึ่งการฝากเงินกับธนาคารนั้นจะได้ผลตอบแทนไม่สูงและใกล้เคียงกันในแต่ละธนาคาร จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละสหกรณ์ที่จะต้องติดตามความเคลื่อนไหวเพื่อประโยชน์ในการบริหารเงินที่เหมาะสม ผลตอบแทนของเงินฝากธนาคารยังขึ้นอยู่กับประเภทของเงินฝาก ได้แก่ เงินฝากกระแสรายวัน ผลตอบแทนน้อย หรืออาจไม่มี เงินฝาก ออมทรัพย์ ผลตอบแทนน้อย เงินฝากประจำ ผลตอบแทนตามระยะเวลา เช่น ระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน 24 เดือน โดยปกติระยะเวลายาวยิ่งมีอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สูง แต่ต้องระมัดระวังกรณีการถอนคืนก่อนกำหนด จะทำให้ดอกเบี้ยที่ได้รับถูกหักคืนตามเงื่อนไขของธนาคาร

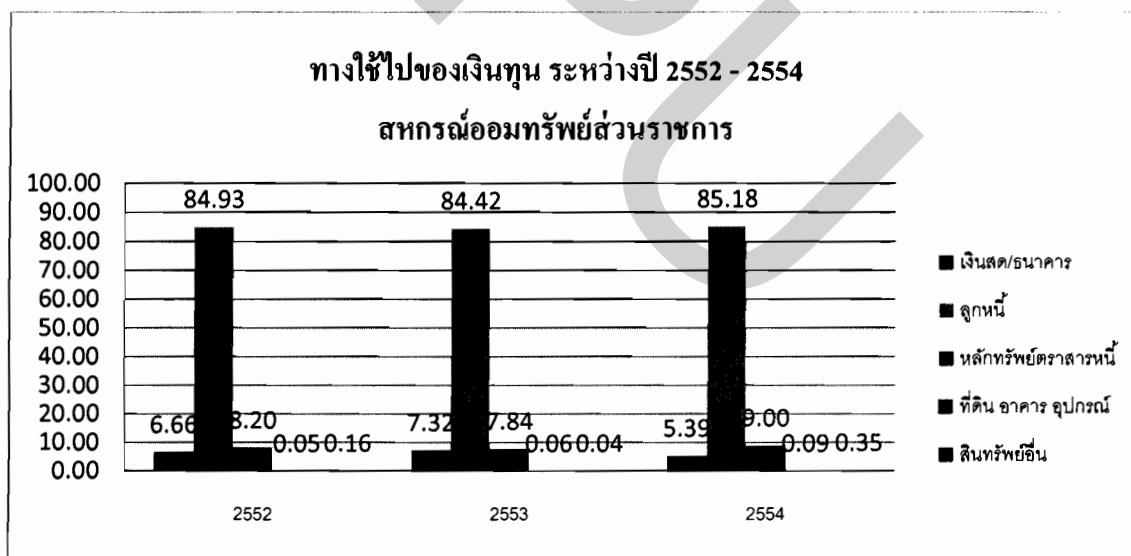
การฝากเงินกับชุมนุมสหกรณ์หรือฝากในสหกรณ์อื่น ผลตอบแทนโดยทั่วไปจะต่ำกว่า การให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมแต่จะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และขึ้นอยู่กับอัตราที่กำหนดของแต่ละสหกรณ์ ความเสี่ยงจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ ความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงินของสหกรณ์ หากเทียบกับการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ ถือว่ามีความเสี่ยงสูงกว่า เพราะธนาคารพาณิชย์นั้นรัฐบาลโดยกระทรวงการคลังจะค้ำประกันเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

การซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ โดยทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์จะลงทุนในรูปพันธบัตรรัฐบาลซึ่งได้รับผลตอบแทนสูงกว่าตราสารหนี้ของรัฐวิสาหกิจ การซื้อหลักทรัพย์มีความเสี่ยงน้อยเนื่องจากทั้งพันธบัตรรัฐบาลและพันธบัตรรัฐวิสาหกิจมีกระทรวงการคลังค้ำประกัน แต่สิ่งที่ควรคำนึงในการตัดสินใจในการลงทุน เช่น อัตราผลตอบแทน ระยะเวลาการจ่ายผลตอบแทน สภาพคล่องในตลาด เป็นต้น

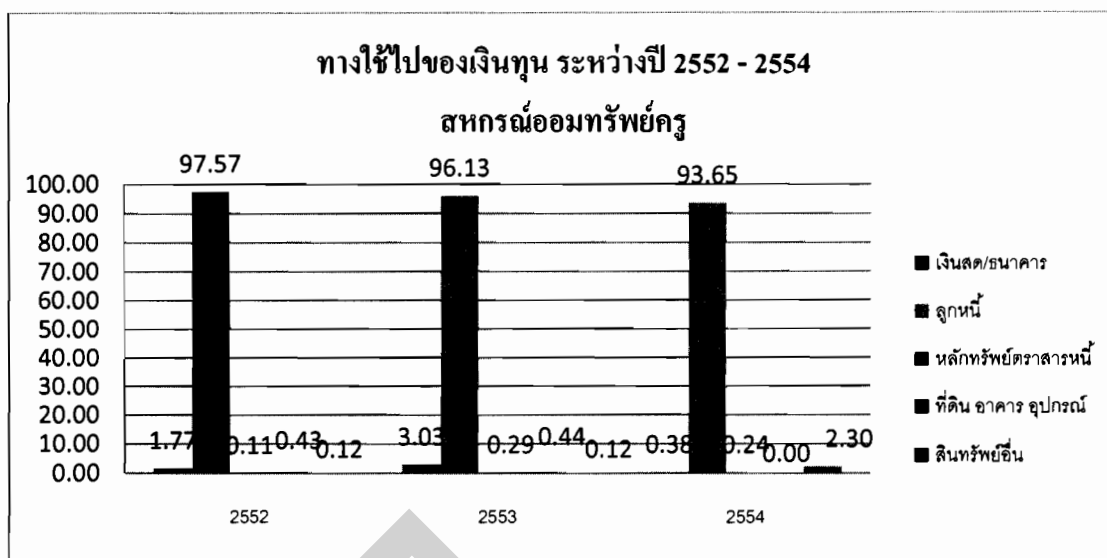
การบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างมาก ผู้บริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือฝ่ายจัดการที่เป็นผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ จะต้องเป็นผู้ที่สามารถบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ หน้าที่ในการบริหารงานที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารการลงทุน การสร้างความมั่นคงและการเจริญเติบโตให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ไม่ใช่จะทำเพียงธุรกรรมปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิกเท่านั้น จำเป็นต้องนำเงินทุนของสหกรณ์ส่วนหนึ่งไปลงทุนเพื่อให้มีผลตอบแทนพอสมควร หากมีเงินเหลือมากเกินไปก็นำเงินไปลงทุนหาผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่า การลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายคือพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และประกาศของคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ และยังคงลงทุนให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ มติที่ประชุมใหญ่หรือต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย ซึ่งการบริหารการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการวางแผนดำเนินการ และการควบคุมอย่างดีเพื่อให้การลงทุนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

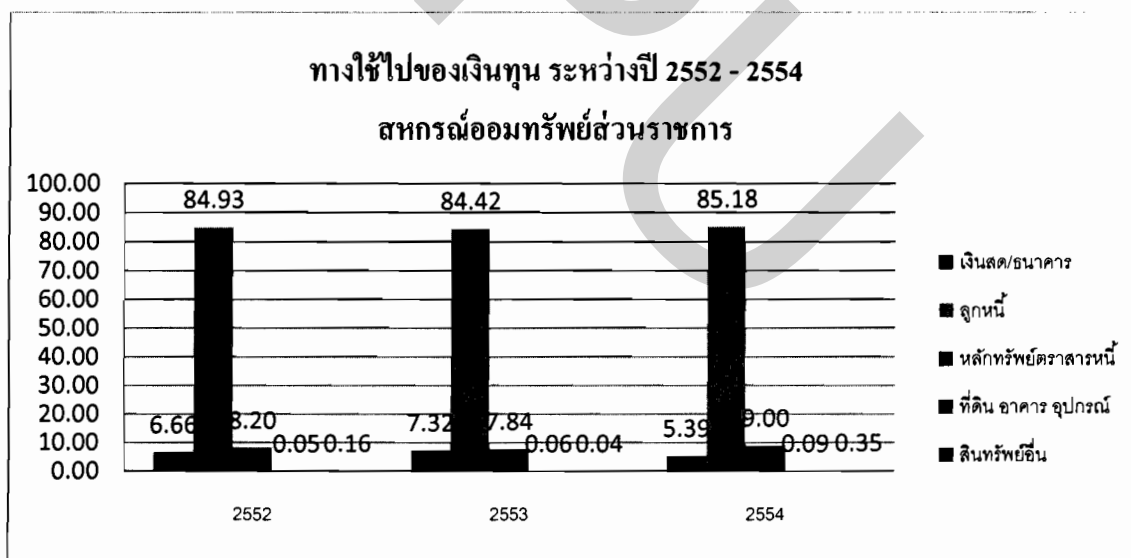
ภาพที่ 4.3 แสดงสัดส่วนทางใช้ไปเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูปี 2552 -2554
ที่มา: จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลแสดงทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ระหว่าง ปี 2552 -2554

ภาพที่ 4.4 แสดงสัดส่วนทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2552 -2554
ที่มา: จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
ระหว่าง ปี 2552 -2554

ภาพที่ 4.3 แสดงสัดส่วนทางใช้ไปเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูปี 2552 -2554
ที่มา: จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลแสดงทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ระหว่าง ปี 2552 -2554

ภาพที่ 4.4 แสดงสัดส่วนทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2552 -2554
ที่มา: จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลทางใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ
ระหว่าง ปี 2552 -2554

4.2 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากตารางที่ 4.5

อัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ในปี 2552-2554 จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ระหว่างร้อยละ 52.59 – 55.16 หมายความว่า ผลตอบแทนที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูได้รับจากการดำเนินธุรกิจ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิ 52.59 – 55.16 บาท และพบว่าความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี

อัตรากำไรสุทธิของกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ในปี 2552 – 2554 จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตรากำไรสุทธิของกำไรระหว่าง 10.16 – 11.38 ในปี 2553 อัตรากำไรสุทธิของกำไร ลดลงจากปี 2552 ร้อยละ 7.22 และในปี 2554 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 6.04 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นและลดลงของกำไรสุทธิและประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในแต่ละปี

กำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ในปี 2552 – 2554 จากการศึกษาพบว่ากำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2553 เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 927.36 บาท และในปี 2554 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 2,242.73 บาท แสดงให้เห็นถึงส่วนที่สมาชิกได้รับจากผลการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นทุกปี โดยสังเกตได้จากอัตรากำไรสุทธิ และ กำไรต่อสมาชิก พบว่าในปี 2552 -2554 มีอัตรากำไรสุทธิและกำไรต่อสมาชิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และจากการศึกษาอัตรากำไรสุทธิของกำไรซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ พบว่าในปี 2553 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตรากำไรสุทธิที่ลดลงจากปี 2552 และในปี 2554 มีอัตรากำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้นจากปี 2553

ตารางที่ 4.5 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ระหว่างปี 2552 - 2554

ชื่อสหกรณ์	ปี 2552			ปี 2553			ปี 2554		
	อัตรา กำไรสุทธิ (%)	อัตรากา ไรสุทธิ ของกำไร (%)	กำไรต่อ สมาชิก (บาท)	อัตรา กำไรสุทธิ (%)	อัตรากา ไรสุทธิ ของกำไร (%)	กำไรต่อ สมาชิก (บาท)	อัตรา กำไรสุทธิ (%)	อัตรากา ไรสุทธิ ของกำไร (%)	กำไรต่อ สมาชิก (บาท)
สอ. ครูนครราชสีมา จำกัด	58.22	30.38	20,440.00	56.35	7.19	21,268.63	60.27	24.01	24,702.87
สอ. ครูขอนแก่น จำกัด	61.29	6.36	19,634.70	62.49	21.70	23,341.13	61.08	11.97	25,869.17
สอ. ครูอุบลราชธานี จำกัด	45.46	26.47	24,267.60	43.94	3.98	24,730.80	43.07	0.29	24,628.66
สอ. ครูเชียงใหม่ จำกัด	59.04	16.92	19,434.61	57.44	15.31	21,160.43	56.57	43.55	28,536.71
สอ. ครูร้อยเอ็ด จำกัด	46.51	5.36	24,840.57	49.38	13.63	27,593.93	47.71	3.71	28,554.51
สอ. ครูบุรีรัมย์ จำกัด	52.18	17.87	25,398.05	52.44	6.02	23,219.95	58.94	12.99	21,849.37
สอ. ครูสุรินทร์ จำกัด	52.56	12.63	21,994.30	57.02	9.68	24,362.73	56.07	25.13	30,050.71
สอ. ครูสกลนคร จำกัด	48.03	14.91	23,537.24	49.46	14.61	26,426.71	48.99	8.23	28,296.20
สอ. ครูเชียงใหม่ จำกัด	53.50	16.34	11,951.79	52.97	7.71	10,964.57	55.49	20.94	11,956.23
สอ. ครูศรีสะเกษ จำกัด	54.60	24.37	26,163.27	55.56	6.44	27,434.23	65.08	20.88	32,965.24
รวม	52.59	17.38	21,371.41	53.21	10.16	22,298.77	55.16	16.21	24,541.51

สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากตารางที่ 4.6

อัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ในปี 2552-2554 จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ระหว่างร้อยละ 70.46 - 71.25 หมายความว่าผลตอบแทนที่สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการได้รับจากการดำเนินงานธุรกิจ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิ 70.46 - 71.25 บาท และพบว่าในปี 2553 สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2552 เล็กน้อย จำนวนร้อยละ 0.25 และในปี 2554 มีกำไรสุทธิลดลงจากปี 2553 เล็กน้อย จำนวนร้อยละ 0.79 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการซึ่งในแต่ละปีมีอัตรากำไรใกล้เคียงกัน

อัตรากำไรสุทธิของกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ในปี 2552 - 2554 จากการศึกษาพบว่าอัตรากำไรสุทธิของกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการอยู่ระหว่าง 7.41 - 11.22 ในปี 2553 อัตรากำไรสุทธิของกำไรลดลงจากปี 2552 ร้อยละ 0.94 และในปี 2554 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 3.81 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นและลดลงของกำไรสุทธิและประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการในแต่ละปี

กำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ในปี 2552 - 2554 จากการศึกษาพบว่ากำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2553 เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 687.97 บาท และในปี 2554 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 980.93 บาท แสดงให้เห็นถึงส่วนที่สมาชิกได้รับจากผลการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินงานมีอัตรากำไรใกล้เคียงกันในแต่ละปีโดยสังเกตได้จากอัตรากำไรสุทธิที่มีอัตรากำไรเพิ่มขึ้นในปี 2553 และลดลงเล็กน้อยในปี 2554 และเมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยสังเกตได้จากอัตรากำไรสุทธิของกำไรพบว่าอัตรากำไรสุทธิที่ลดลงในปี 2553 และเพิ่มขึ้นในปี 2554 และส่วนที่สมาชิกจะได้รับจากผลการดำเนินงาน โดยพิจารณาจากกำไรต่อสมาชิกพบว่า ในปี 2552 - 2554 สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีแนวโน้มกำไรต่อสมาชิกที่เพิ่มขึ้นทุกปี

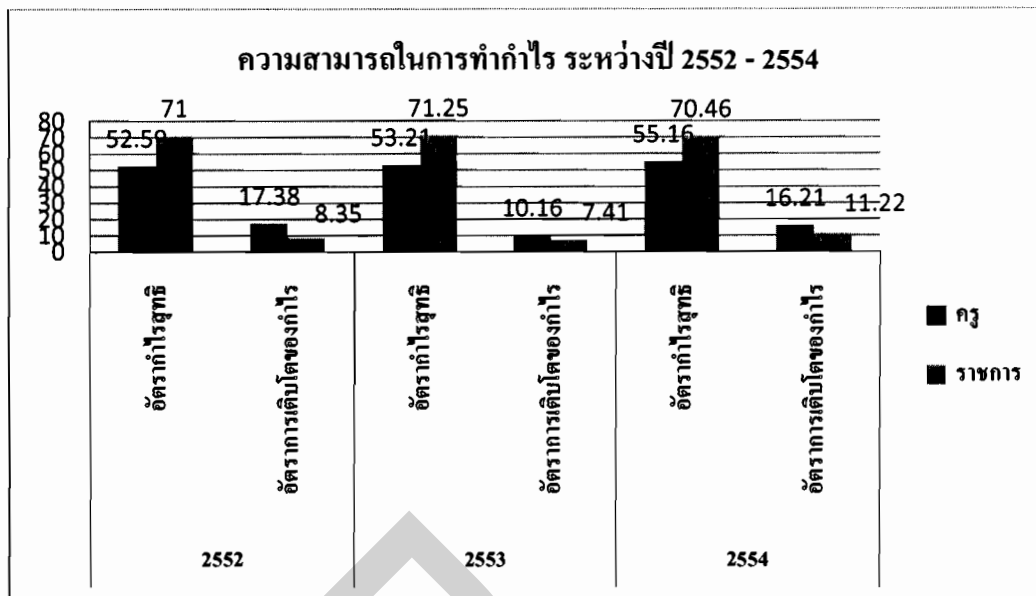
จากรูปภาพที่ 4.5 แสดงความสามารถในการทำกำไร ระหว่างปี 2552 - 2554 ทำการศึกษาวิเคราะห์อัตรากำไรส่วนทางการเงินวัดความสามารถในการทำกำไรของทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการพบว่า ความสามารถในการดำเนินงานของสหกรณ์สังเกตได้จากอัตรากำไรสุทธิ โดยพิจารณาจากกำไรสุทธิเทียบกับรายได้พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีอัตรากำไรสุทธิสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครู โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วน

ราชการมีอัตราค่าไรสุทธิระหว่างร้อยละ 70.46 – 71.25 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตราค่าไรสุทธิระหว่างร้อยละ 52.59 – 55.16 และเมื่อศึกษาในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารงานของทั้งสองสหกรณ์ ศึกษาจากอัตรากาเริบโตของค่าไร โดยพิจารณาจากค่าไรสุทธิปีปัจจุบันเทียบกับค่าไรสุทธิปีก่อนพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตรากาเริบโตของค่าไรสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตรากาเริบโตของค่าไรระหว่างร้อยละ 10.16 – 17.38 และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีอัตรากาเริบโตของค่าไรระหว่างร้อยละ 7.41 – 11.22 และจากการศึกษาค่าไรต่อสมาชิกคือส่วนที่สมาชิกจะได้รับจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์โดยพิจารณาจากค่าไรสุทธิเทียบกับจำนวนสมาชิกพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีจำนวนค่าไรสุทธิต่อสมาชิกสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีค่าไรสุทธิต่อสมาชิกระหว่าง 21,371.41 – 24,541.41บาท และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีค่าไรสุทธิต่อสมาชิกระหว่าง 11,240.12 – 12,909.02บาท

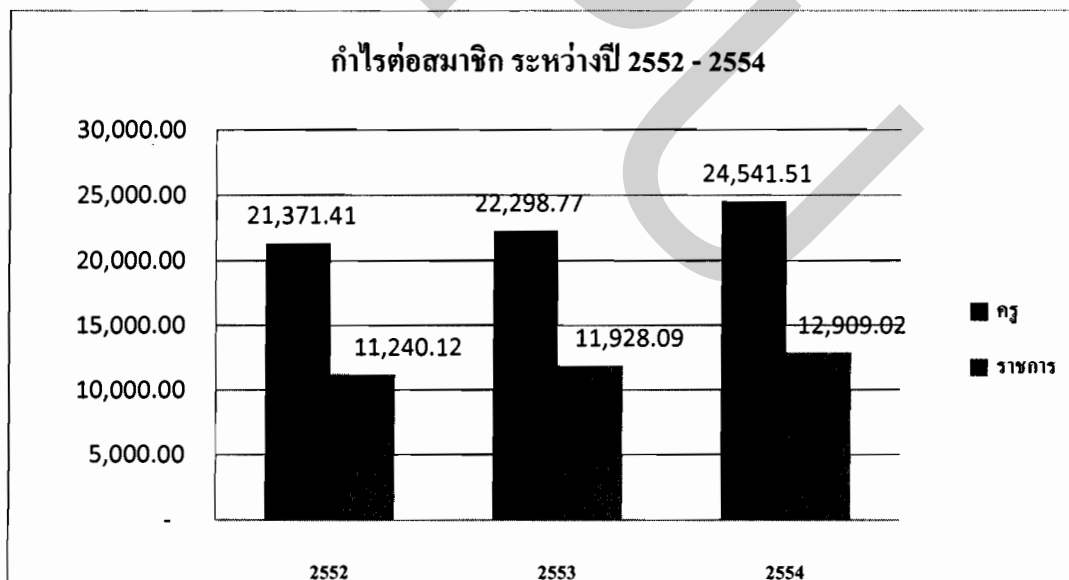
ตารางที่ 4.6 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554

ชื่อสหกรณ์	ปี 2552			ปี 2553			ปี 2554		
	อัตรา กำไรสุทธิ (%)	อัตรา เดบิต ของกำไร (%)	กำไรต่อ สมาชิก (บาท)	อัตรา กำไรสุทธิ (%)	อัตรา เดบิต ของกำไร (%)	กำไรต่อ สมาชิก (บาท)	อัตรา กำไรสุทธิ (%)	อัตรา เดบิต ของกำไร (%)	กำไรต่อ สมาชิก (บาท)
สอ. กทม. จำกัด	77.27	12.55	8,528.88	80.26	17.67	9,737.71	82.45	9.87	10,583.24
สอ.กรมทางหลวง จำกัด	65.32	9.62	13,165.29	65.42	18.76	15,826.09	62.74	14.53	15,307.09
สอ. กรมการปกครอง จำกัด	71.25	6.32	14,986.96	71.37	5.83	15,632.21	70.47	10.76	17,335.31
สอ. กรมชลประทาน จำกัด	67.99	7.42	11,059.56	66.18	-1.00	11,042.16	69.10	12.78	12,603.66
สอ.ข้าราชการสรรพากร จำกัด	83.35	16.46	12,444.29	79.61	11.96	13,811.95	75.61	28.61	17,470.36
สอ. กรมป่าไม้ จำกัด	56.06	10.09	11,509.14	57.25	27.54	14,122.94	56.75	12.29	14,994.74
สอ. ศาสนยุติธรรม จำกัด	72.12	14.28	14,172.89	73.55	-16.93	11,363.53	60.18	-8.43	10,162.12
สอ. กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	69.46	9.48	18,152.25	69.53	3.45	18,619.67	72.61	18.66	21,891.43
สอ. พนักงานเทศบาล จำกัด	81.42	-6.71	7,012.12	84.22	0.81	7,068.68	84.48	1.76	7,014.97
สอ. กระทรวงมหาดไทย จำกัด	61.81	14.36	15,797.92	62.54	7.11	16,859.46	62.85	7.09	17,683.49
รวม	71.00	8.35	11,240.12	71.25	7.41	11,928.09	70.46	11.22	12,909.02

ภาพที่ 4.5 แสดงความสามารถในการทำกำไร ระหว่างปี 2552 – 2554

ที่มา: จากตารางที่ 4.5 – 4.6 ข้อมูลแสดงอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ

ภาพที่ 4.6 แสดงกำไรต่อสมาชิก ระหว่างปี 2552 – 2554

ที่มา: จากตารางที่ 4.5 – 4.6 ข้อมูลแสดงอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ

4.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาคัดส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนและศึกษาอัตราส่วนวิเคราะห์ทางการเงินของทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาทำการศึกษาความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations) โดยทำการศึกษาจากตัวแปร (X) คือแหล่งที่มาของเงินทุน ซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น และเงินกู้ยืม ตัวแปรตาม (Y) คืออัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วยอัตรากำไรสุทธิ อัตรากำไรต่อหน่วย และกำไรต่อสมาชิก

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ซึ่งการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะสามารถวิเคราะห์ได้ถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งสัญลักษณ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ r โดยค่า r จะมีค่าสูงสุดเป็น 1 และต่ำสุดเป็น -1

ความหมายของค่า r

r มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 ค่าลบแสดงความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม ค่าบวกแสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน

$r = 0.50$ ถึง 1.00 หรือ $r = -0.50$ ถึง -1.00 ถือว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์ในระดับสูง

$r = 0.30$ ถึง 0.49 หรือ $r = -0.30$ ถึง -0.49 ถือว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

$r = 0.10$ ถึง 0.29 หรือ $r = -0.10$ ถึง -0.29 ถือว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

$r = 0.00$ ถือว่าข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2552

Correlations

		เงินรับ ฝาก	ทุนเรือน หุ้น	เงินกู้ยืม	อัตรา กำไรสุทธิ	อัตรากา รเติบโตของ กำไร	กำไรต่อ สมาชิก
เงินรับฝาก	Pearson Correlation	1	.254	-.934(**)	.354	.231	-.768(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.480	.000	.315	.520	.009
	N	10	10	10	10	10	10
ทุนเรือน หุ้น	Pearson Correlation	.254	1	-.583	.659(*)	-.130	-.409
	Sig. (2-tailed)	.480	.	.077	.038	.721	.240
	N	10	10	10	10	10	10
เงินกู้ยืม	Pearson Correlation	-.934(**)	-.583	1	-.542	-.146	.797(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.077	.	.106	.687	.006
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา กำไรสุทธิ	Pearson Correlation	.354	.659(*)	-.542	1	.021	-.429
	Sig. (2-tailed)	.315	.038	.106	.	.955	.216
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรากา รเติบโตของ กำไร	Pearson Correlation	.231	-.130	-.146	.021	1	.098
	Sig. (2-tailed)	.520	.721	.687	.955	.	.787
	N	10	10	10	10	10	10
กำไรต่อ สมาชิก	Pearson Correlation	-.768(**)	-.409	.797(**)	-.429	.098	1
	Sig. (2-tailed)	.009	.240	.006	.216	.787	.
	N	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.7 ผลที่ได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2552 ดังนี้

เงินรับฝาก ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ กำไรต่อสมาชิก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.009 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ -0.768 แสดงว่าเงินรับฝากมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรต่อสมาชิก นั่นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้กำไรต่อสมาชิกลดลง

ทุนเรือนหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิซึ่งเป็นตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.038 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.659 แสดงว่าทุนเรือนหุ้นมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรสุทธินั่นคือ ถ้าทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับกำไรต่อสมาชิกซึ่งเป็นตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.006 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.797 แสดงว่าเงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับกำไรต่อสมาชิก นั่นคือ ถ้าเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

ตารางที่ 4.8 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2552

Correlations

		เงินรับฝาก	ทุนเรือน หุ้น	เงินกู้ยืม	อัตรา กำไรสุทธิ	อัตรา การเติบโต ของกำไร	กำไรต่อ สมาชิก
เงินรับฝาก	Pearson Correlation	1	-.935(**)	.015	-.786(**)	.548	.531
	Sig. (2-tailed)	.	.000	.967	.007	.101	.114
	N	10	10	10	10	10	10
ทุนเรือน หุ้น	Pearson Correlation	-.935(**)	1	-.369	.824(**)	-.607	-.417
	Sig. (2-tailed)	.000	.	.295	.003	.063	.230
	N	10	10	10	10	10	10
เงินกู้ยืม	Pearson Correlation	.015	-.369	1	-.262	.274	-.217
	Sig. (2-tailed)	.967	.295	.	.465	.444	.547
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา กำไรสุทธิ	Pearson Correlation	-.786(**)	.824(**)	-.262	1	-.216	-.403
	Sig. (2-tailed)	.007	.003	.465	.	.549	.249
	N	10	10	10	10	10	10
อัตราการ เติบโตของ กำไร	Pearson Correlation	.548	-.607	.274	-.216	1	.485
	Sig. (2-tailed)	.101	.063	.444	.549	.	.155
	N	10	10	10	10	10	10
กำไรต่อ สมาชิก	Pearson Correlation	.531	-.417	-.217	-.403	.485	1
	Sig. (2-tailed)	.114	.230	.547	.249	.155	.
	N	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.8 ผลที่ได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนราชการ ปี 2552 ดังนี้

เงินรับฝาก ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ อัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.007 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ -0.786 แสดงว่า เงินรับฝากมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตรากำไรสุทธินั้นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้อัตรากำไรสุทธิลดลง

ทุนเรือนหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิซึ่งเป็นตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.003 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.824 แสดงว่าทุนเรือนหุ้นมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรสุทธินั้นคือ ถ้าทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นตัวแปรต้น มีค่า r สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.262 , -0.274, -0.217 และเนื่องจากค่า sig มีค่ามากกว่า 0.05 ($\text{sig} > 0.05$) จึงสรุปได้ว่าเงินกู้ยืมไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร

ตารางที่ 4.9 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2553

Correlations

		เงินรับฝาก	ทุนเรือน หุ้น	เงินกู้ยืม	อัตรา กำไรสุทธิ	อัตรา การเติบโต ของกำไร	กำไรต่อ สมาชิก
เงินรับฝาก	Pearson Correlation	1	.117	-.930(**)	.104	-.315	-.844(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.748	.000	.776	.375	.002
	N	10	10	10	10	10	10
ทุนเรือน หุ้น	Pearson Correlation	.117	1	-.473	.239	-.159	-.231
	Sig. (2-tailed)	.748	.	.168	.506	.660	.521
	N	10	10	10	10	10	10
เงินกู้ยืม	Pearson Correlation	-.930(**)	-.473	1	-.180	.338	.834(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.168	.	.619	.339	.003
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา กำไรสุทธิ	Pearson Correlation	.104	.239	-.180	1	.530	-.169
	Sig. (2-tailed)	.776	.506	.619	.	.115	.640
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา การเติบโต ของ กำไร	Pearson Correlation	-.315	-.159	.338	.530	1	.131
	Sig. (2-tailed)	.375	.660	.339	.115	.	.718
	N	10	10	10	10	10	10
กำไรต่อ สมาชิก	Pearson Correlation	-.844(**)	-.231	.834(**)	-.169	.131	1
	Sig. (2-tailed)	.002	.521	.003	.640	.718	.
	N	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.9 ผลที่ได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2553 ดังนี้

เงินรับฝาก ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ กำไรต่อสมาชิก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.002 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ -0.844 แสดงว่า เงินรับฝากมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรต่อสมาชิก นั่นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้กำไรต่อสมาชิกลดลง

ทุนเรือนหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรต้น มีค่า r สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.239 , - 0.159 , - 0.231 และเนื่องจากค่า sig มีค่ามากกว่า 0.05 ($\text{sig} > 0.05$) จึงสรุปได้ว่าทุนเรือนหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร

เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ กำไรต่อสมาชิก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.003 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.834 แสดงว่า เงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับกำไรต่อสมาชิก นั่นคือ ถ้าเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้กำไรต่อสมาชิกเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

ตารางที่ 4.10 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2553

Correlations

		เงินรับฝาก	ทุนเรือน หุ้น	เงินกู้ยืม	อัตรา กำไร สุทธิ	อัตรา การเติบโต ของกำไร	กำไรต่อ สมาชิก
เงินรับฝาก	Pearson Correlation	1	-.868(**)	-.029	-.766(**)	.244	.616
	Sig. (2-tailed)	.	.001	.936	.010	.497	.058
	N	10	10	10	10	10	10
ทุนเรือน หุ้น	Pearson Correlation	-.868(**)	1	-.471	.691(*)	-.520	-.608
	Sig. (2-tailed)	.001	.	.170	.027	.124	.062
	N	10	10	10	10	10	10
เงินกู้ยืม	Pearson Correlation	-.029	-.471	1	-.030	.613	.130
	Sig. (2-tailed)	.936	.170	.	.935	.059	.721
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา กำไรสุทธิ	Pearson Correlation	-.766(**)	.691(*)	-.030	1	-.321	-.611
	Sig. (2-tailed)	.010	.027	.935	.	.365	.060
	N	10	10	10	10	10	10
อัตราการ เติบโตของ กำไร	Pearson Correlation	.244	-.520	.613	-.321	1	.232
	Sig. (2-tailed)	.497	.124	.059	.365	.	.518
	N	10	10	10	10	10	10
กำไรต่อ สมาชิก	Pearson Correlation	.616	-.608	.130	-.611	.232	1
	Sig. (2-tailed)	.058	.062	.721	.060	.518	.
	N	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.10 ผลที่ได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนราชการ ปี 2553 ดังนี้

เงินรับฝาก ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ อัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.010 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ -0.766 แสดงว่า เงินรับฝากมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตรากำไรสุทธินั้นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้อัตรากำไรสุทธิลดลง

ทุนเรือนหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ อัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.027 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.691 แสดงว่าทุนเรือนหุ้นมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรสุทธินั้นคือ ถ้าทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นตัวแปรต้น มีค่า r สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.030 , 0.613 , 0.130 และเนื่องจากค่า sig มีค่ามากกว่า 0.05 ($\text{sig} > 0.05$) จึงสรุปได้ว่าเงินกู้ยืมไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร

ตารางที่ 4.11 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2554

Correlations

		เงินรับฝาก	ทุนเรือนหุ้น	เงินกู้ยืม	อัตรากำไรสุทธิ	อัตราการเติบโตของกำไร	กำไรต่อสมาชิก
เงินรับฝาก	Pearson Correlation	1	-.212	-.826(**)	.261	.618	-.527
	Sig. (2-tailed)	.	.556	.003	.467	.057	.118
	N	10	10	10	10	10	10
ทุนเรือนหุ้น	Pearson Correlation	-.212	1	-.375	.173	-.476	.021
	Sig. (2-tailed)	.556	.	.286	.632	.164	.954
	N	10	10	10	10	10	10
เงินกู้ยืม	Pearson Correlation	-.826(**)	-.375	1	-.347	-.312	.488
	Sig. (2-tailed)	.003	.286	.	.326	.380	.153
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรากำไรสุทธิ	Pearson Correlation	.261	.173	-.347	1	.559	.092
	Sig. (2-tailed)	.467	.632	.326	.	.093	.801
	N	10	10	10	10	10	10
อัตราการเติบโตของกำไร	Pearson Correlation	.618	-.476	-.312	.559	1	.076
	Sig. (2-tailed)	.057	.164	.380	.093	.	.836
	N	10	10	10	10	10	10
กำไรต่อสมาชิก	Pearson Correlation	-.527	.021	.488	.092	.076	1
	Sig. (2-tailed)	.118	.954	.153	.801	.836	.
	N	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.11 ผลที่ได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ปี 2554 ปรากฏว่าไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต้น (X) และตัวแปรตาม (Y) ใดมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจาก sig มีค่ามากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าในปี 2554 แหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.12 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ปี 2554

Correlations

		เงินรับฝาก	ทุนเรือน หุ้น	เงินกู้ยืม	อัตรา กำไรสุทธิ	อัตรา การเติบโต ของกำไร	กำไร ต่อสมาชิก
เงินรับฝาก	Pearson Correlation	1	-.863(**)	-.302	-.866(**)	-.232	.254
	Sig. (2-tailed)	.	.001	.397	.001	.518	.478
	N	10	10	10	10	10	10
ทุนเรือน หุ้น	Pearson Correlation	-.863(**)	1	-.221	.795(**)	-.177	-.526
	Sig. (2-tailed)	.001	.	.540	.006	.625	.119
	N	10	10	10	10	10	10
เงินกู้ยืม	Pearson Correlation	-.302	-.221	1	.171	.783(**)	.501
	Sig. (2-tailed)	.397	.540	.	.636	.007	.140
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา กำไรสุทธิ	Pearson Correlation	-.866(**)	.795(**)	.171	1	.176	-.299
	Sig. (2-tailed)	.001	.006	.636	.	.626	.402
	N	10	10	10	10	10	10
อัตรา การเติบโต ของกำไร	Pearson Correlation	-.232	-.177	.783(**)	.176	1	.650(*)
	Sig. (2-tailed)	.518	.625	.007	.626	.	.042
	N	10	10	10	10	10	10
กำไร ต่อสมาชิก	Pearson Correlation	.254	-.526	.501	-.299	.650(*)	1
	Sig. (2-tailed)	.478	.119	.140	.402	.042	.
	N	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.12 ผลที่ได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนราชการ ปี 2554 ดังนี้

เงินรับฝาก ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ อัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.001 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ -0.866 แสดงว่า เงินรับฝากมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตรากำไรสุทธินั้นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้อัตรากำไรสุทธิลดลง

ทุนเรือนหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิซึ่งเป็นตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.006 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.795 แสดงว่าทุนเรือนหุ้นมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรสุทธินั้นคือถ้าทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับอัตรากาไรสุทธิของกำไรซึ่งเป็นตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % sig มีค่าเท่ากับ 0.007 ($\text{sig} < 0.05$) r มีค่าเท่ากับ 0.783 แสดงว่าเงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับอัตรากาไรสุทธิของกำไร นั้นคือ ถ้าเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากาไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ระหว่างปี 2552 – 2553 พบว่าแหล่งที่มาของเงินทุนซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น และเงินกู้ยืม แหล่งที่มาของเงินทุนทั้งสามประเภทยังส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยตัวแปรที่มีค่า r หรือค่าความสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่เงินรับฝาก โดยเงินรับฝากจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรต่อสมาชิก รองลงมาคือเงินกู้ยืม โดยเงินกู้ยืมจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับกำไรต่อสมาชิก และสุดท้ายคือทุนเรือนหุ้น โดยทุนเรือนหุ้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตรากำไรสุทธิ และจากการศึกษาในปี 2554 พบว่าแหล่งที่มาของเงินทุนไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการระหว่างปี 2552 – 2554 พบว่าแหล่งที่มาของเงินทุนซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น และเงินกู้ยืม แหล่งที่มาของเงินทุนทั้งสามประเภทยังส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ โดยตัวแปรที่มีค่า r หรือค่าความสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่เงินรับฝาก โดยเงินรับฝากจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตรากำไรสุทธิ รองลงมาได้แก่ทุนเรือนหุ้น โดยทุนเรือนหุ้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตรากำไรสุทธิ และสุดท้ายได้แก่เงินกู้ยืม โดยเงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตรากำไรสุทธิ

จากผลของการศึกษาทำให้ทราบว่าแหล่งที่มาของเงินทุนทั้งสามประเภทยัง ได้แก่ เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น และเงินกู้ยืม ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของทั้งสหกรณ์ ออมทรัพย์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ โดยความสามารถในการทำกำไรนั้นวิเคราะห์ได้จากอัตราร้อยละทางการเงินได้แก่ อัตรากำไรสุทธิ อัตรากำไรสุทธิ และกำไรต่อสมาชิก เมื่อสหกรณ์มีการจัดหาเงินทุนทั้งแหล่งภายในและภายนอก ซึ่งการจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ นั้นทำให้สหกรณ์เกิดต้นทุนขึ้น สหกรณ์ควรมีการวางแผนทางการเงินเพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต เพื่อให้มีโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำเงินของสหกรณ์ไปปล่อยกู้หรือลงทุนในหลักทรัพย์ จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของแหล่งเงินทุนที่ได้มากับการใช้ไปของเงินทุน ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ และคำนึงถึงการกระจายความเสี่ยง ความมั่นคง และความเชื่อถือได้ของสถาบันที่ไปลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงและให้เกิดความคุ้มทุน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาโครงสร้างสัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ โดยศึกษาข้อมูลจากรายงานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ระหว่างปี 2552 – 2554 ผลงานทางวิชาการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เอกสารรายงานการศึกษา และผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สัดส่วนแหล่งที่มาและทางใช้ไปของเงินทุน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 - 2554 พบว่า ส่วนประกอบที่สำคัญและมีสัดส่วนที่มากที่สุดของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ คือ ทุนของสหกรณ์เอง ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนให้กับสหกรณ์ และมีการใช้ทุนดำเนินงานที่ได้จากส่วนของหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ทั้งการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกและการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีการหาเงินทุนดำเนินงานจากการกู้ยืมรองลงมาจากทุนของสหกรณ์เอง สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการพบว่าการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าสัดส่วนของเงินกู้ยืม แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการหาเงินทุนจากการระดมเงินรับฝากจากสมาชิกมากกว่าการกู้ยืมจากแหล่งภายนอก

ด้านการใช้เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ระหว่างปี 2552 – 2554 พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการใช้เงินทุนโดยการปล่อยให้สมาชิกกู้ยืม และมีแนวโน้มในการให้กู้ยืมลดลงเช่นเดียวกัน การใช้

เงินทุนรองลงมาสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู คือ ลงทุนทางด้านเงินสดและเงินฝากธนาคาร ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ลงทุนในหลักทรัพย์ตราสารหนี้ และสินทรัพย์อื่น สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ การใช้เงินทุนรองลงมาจากการให้สมาชิกกู้ยืม คือ ลงทุนทางด้านหลักทรัพย์ตราสารหนี้ เงินสดและเงินฝากธนาคาร สินทรัพย์อื่น ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

5.1.2 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

จากการศึกษาการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินวัดความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การศึกษากการวิเคราะห์อัตรากำไรสุทธิปี 2552 – 2554 พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีอัตรากำไรสุทธิที่สูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครู อัตราส่วนนี้เป็นอัตราวัดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีอัตรากำไรสุทธิระหว่าง ร้อยละ 70.46 – 71.25 และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตรากำไรสุทธิระหว่างร้อยละ 52.59 – 55.16

จากการศึกษาการวิเคราะห์อัตราการเติบโตของกำไรปี 2552 – 2544 พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตราการเติบโตของกำไรสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ อัตราส่วนนี้แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีอัตราการเติบโตของกำไรระหว่างร้อยละ 10.16 – 17.38 สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีอัตราการเติบโตของกำไรระหว่างร้อยละ 7.41 – 11.22

จากการศึกษาการวิเคราะห์กำไรต่อสมาชิกปี 2552 – 2554 พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีกำไรต่อสมาชิกสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ กำไรต่อสมาชิกคือส่วนที่สมาชิกจะได้รับจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีจำนวนกำไรต่อสมาชิกระหว่าง 21,371.41 -24,541.41 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีกำไรต่อสมาชิกระหว่าง 11 ,240.12 – 12,909 บาท

5.1.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไร

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ สรุปผลได้ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู

เงินรับฝากในปี 2552 – 2553 จากการศึกษพบว่าเงินรับฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรต่อสมาชิก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้กำไรต่อสมาชิกลดลง หรือถ้าเงินรับฝากลดลงจะทำให้กำไรต่อสมาชิก

เพิ่มขึ้น สำหรับในปี 2554 พบว่าเงินรับฝากไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร เนื่องจาก sig มีค่ามากกว่า 0.05

ทุนเรือนหุ้น ในปี 2552 พบว่าทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ถ้าทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย ในปี 2553 และปี 2554 จากการศึกษาพบว่าทุนเรือนหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร เนื่องจาก sig มีค่ามากกว่า 0.05

เงินกู้ยืม ในปี 2552 – 2553 จากการศึกษาพบว่าเงินกู้ยืมของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับกำไรต่อสมาชิก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ถ้าเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้กำไรต่อสมาชิกเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย และปี 2554 จากการศึกษาพบว่าเงินกู้ยืมไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร เนื่องจาก sig มีค่ามากกว่า 0.05

สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ

เงินรับฝาก ในปี 2552 – 2554 จากการศึกษาพบว่าเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับอัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ถ้าเงินรับฝากเพิ่มขึ้นจะทำให้อัตรากำไรสุทธิลดลง หรือถ้าเงินรับฝากลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

ทุนเรือนหุ้น ในปี 2552 – 2554 จากการศึกษาพบว่าทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ถ้าทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

เงินกู้ยืม ในปี 2552 -2553 จากการศึกษาพบว่าเงินกู้ยืมของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใด เนื่องจาก sig มีค่ามากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าเงินกู้ยืมของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร สำหรับในปี 2554 จากการศึกษาพบว่า เงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับอัตรากำไรต่อสมาชิกของกำไร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ถ้าเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้อัตรากำไรต่อสมาชิกเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้แก่แหล่งที่มาของเงินทุน ซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้นและเงินกู้ยืม ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์ควรให้ความสำคัญกับนโยบาย แนวทางการจัดหาเงินทุนให้เหมาะสมกับฐานะของสหกรณ์ และเมื่อสหกรณ์มีการจัดหาแหล่งเงินทุนทั้งแหล่งภายในและภายนอกเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้มีต้นทุนเงินทุนสูงขึ้นตามไปด้วย ฉะนั้นจึงควรมีการกำหนดอัตรากำไรจ่ายปันผลและอัตรากำไรจ่ายเงินรับฝากในอัตราที่เหมาะสม หากอัตรากำไรจ่ายปันผล

ปรับตัวสูงขึ้น สหกรณ์ไม่ควรปรับอัตราเงินปันผลและอัตราคอกเบี้ยเงินรับฝากเพิ่มขึ้นมากเกินไป เพราะจะเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับสหกรณ์มากกว่าเดิม ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสมาชิกทั้งหมดด้วย และสหกรณ์ออมทรัพย์ควรมีการสร้างสภาพคล่องให้มากขึ้น และเพิ่มผลกำไรในอัตราที่สูงกว่าเดิม ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ฟุ่มเฟือยลง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดการบริหารเงินทุนเพื่อให้ได้กำไรจากการบริหารเงินทุนมากขึ้น โดยการลดต้นทุนเงินทุนบางส่วนลงและเพิ่มอัตราผลตอบแทนจากเงินทุนทางอื่นให้มากขึ้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยต้องการศึกษาว่าแหล่งที่มาของเงินทุนและทางใช้ไปของเงินทุน สหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละประเภทนั้นมาจากแหล่งใด นำไปลงทุนอย่างไร และศึกษาความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละประเภท จากการศึกษาพบว่าแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ได้มาจากทุนของสหกรณ์เอง ซึ่งเกิดจากการที่สหกรณ์บังคับให้สมาชิกส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนเป็นประจำทุกเดือน และส่วนหนึ่งมาจากทุนสะสมจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉนวนจิตต์ ท้าวแคนคำ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการระดมทุนภายในของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด และนวลลลอ เตกาญจนวานิช (2531) การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู โรงเรียนรัฐบาล ซึ่งผลของการศึกษาทั้ง 2 พบว่าเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินทุนภายในอันได้แก่ทุนเรือนหุ้น

การศึกษาความสามารถในการทำกำไร โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการพบว่าทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีความสามารถในการทำกำไรในอัตราที่ใกล้เคียงกันในแต่ละปี แสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการจัดการบริหารเงินทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของฉนวนจิตต์ ท้าวแคนคำ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการระดมทุนภายในและประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด ที่ส่วนใหญ่ระดมเงินทุนจากทุนเรือนหุ้น ที่มาของเงินทุนดังกล่าวมีต้นทุนต่ำทำให้มีผลตอบแทนจากการบริหารเงินทุนดังกล่าวมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพบว่า มีอัตรากำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีการบริหารงานได้มีประสิทธิภาพ โดยมีความสามารถในการทำกำไรเท่ากับร้อยละ 52.59 , 53.21 และ 55.16 ตามลำดับ อัตรากำไรสุทธิที่สูงขึ้น

เนื่องมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีการบริหารเงินทุนจากการกู้ยืมจากแหล่งภายนอกลดลง จึงทำให้ต้นทุนที่เกิดจากการกู้ยืมลดลงด้วย และยังพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีการระดมเงินรับฝากเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ต้นทุนของเงินรับฝากจากสมาชิกซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนภายในจะต่ำกว่าเงินกู้ยืมจากแหล่งภายนอก จึงเป็นสาเหตุให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูหันมาระดมเงินรับฝากมากขึ้น ซึ่งสหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ (2552) กล่าวไว้ว่า การรับเงินฝากจากสมาชิก เป็นจุดมุ่งหมายและกิจกรรมหลักที่สำคัญของสหกรณ์ เป็นแหล่งเงินทุนที่ได้มาโดยไม่ต้องมีหลักประกัน และเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับการกู้เงินจากแหล่งภายนอกอื่นๆ และเมื่ออัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นส่วนที่สมาชิกจะได้รับจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์คือ กำไรต่อสมาชิกในแต่ละปีก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

จากการศึกษาอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการพบว่า มีอัตรากำไรสุทธิลดลงในปี 2554 โดยมีความสามารถในการทำกำไรเท่ากับร้อยละ 71.00 , 71.25 และ 70.46 ตามลำดับ อัตรากำไรสุทธิที่ลดลงของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการเนื่องมาจาก สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการมีการหาทุนในการดำเนินงาน โดยการกู้ยืมจากแหล่งภายนอกที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้มีเงินทุนที่เพียงพอต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งการกู้ยืมจากแหล่งภายนอกนั้นเกิดต้นทุนดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายให้กับเจ้าของเงินทุน ซึ่งถือเป็นภาระของสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและส่งผลให้อัตรากำไรสุทธิลดลงอัตรากำไรต่อสมาชิกหรือส่วนที่สมาชิกจะได้รับจากการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่ามีกำไรต่อสมาชิกที่เพิ่มขึ้นทุกปี

จากการศึกษาความสัมพันธ์แหล่งที่มาของเงินทุนกับความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ทำให้ทราบว่าแหล่งเงินทุนของสหกรณ์นั้น ไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในหรือภายนอกนั้นมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ ซึ่งแหล่งเงินทุนต่าง ๆ นั้นมีต้นทุนภาระหนี้สินที่ต้องชำระอันมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริการจัดการเงินทุนของสหกรณ์ ต้นทุนของทุนเรือนหุ้นคือ เงินปันผลซึ่งจะจ่ายให้แก่สมาชิกตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ต้นทุนของเงินรับฝากคือ ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก และต้นทุนของเงินกู้ยืมคือ ดอกเบี้ยจ่ายที่ต้องจ่ายให้กับเจ้าของเงินทุน ดังนั้นสหกรณ์จึงควรกำหนดสัดส่วนของการระดมเงินทุนให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการบริหารเงินทุน เช่น การระดมเงินรับฝากจากสมาชิกควรกำหนดเป้าหมายเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยอย่างเหมาะสมตามภาวะเศรษฐกิจ การระดมทุนเรือนหุ้นควรสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเพิ่มหุ้นรายเดือนรวมทั้งการกำหนดอัตราเงินปันผลอย่างเหมาะสม การกู้ยืมจากแหล่งภายนอกควรกำหนดวงเงินกู้ยืมประจำปีในวงเงินที่เหมาะสม ซึ่งหากสหกรณ์มี

การวางแผนและปฏิบัติได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการเงินทุน ก็จะส่งผลให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จและการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีช่วงระยะเวลาการศึกษาระหว่างปี 2552 - 2554 เพื่อให้การศึกษาเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนควรใช้ข้อมูลหลายปีมากขึ้น
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการ ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละประเภทนั้นอาจมีข้อมูล แนวโน้ม ความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปอาจวิเคราะห์เปรียบเทียบสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกประเภท เพื่อให้เห็นความแตกต่างของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละประเภทมากขึ้น
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งควรจะมีการศึกษาเช่นนี้กับสหกรณ์อื่นๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์บริการ สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า เพื่อที่จะได้เห็นความแตกต่างระหว่างสหกรณ์มากขึ้น
4. การระดมเงินทุนมาเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ควรจะระดมในรูปแบบของหนี้สิน และหนี้สินที่ควรระดมคือเงินรับฝาก ทั้งประเภทฝากประจำและฝากออมทรัพย์ มากกว่าที่จะระดมหนี้สินในรูปแบบของเงินกู้ ทั้งนี้เพราะอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากนั้นต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้
5. การศึกษามีข้อจำกัดด้านข้อมูล ต้องใช้ข้อมูลเป็นระยะเวลาหลายปีเพื่อจะเป็นการยืนยันแนวโน้มและลักษณะความสัมพันธ์ได้ถูกต้อง สำหรับการศึกษาในอนาคต ซึ่งควรจะใช้กลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น
6. สหกรณ์ควรพิจารณาให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกและกรรมการเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ การบริหารการจัดการองค์กร ตลอดจนการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ เพื่อที่จะได้มีความรู้ ความเข้าใจ และมั่นใจว่าได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกและนำเงินมาลงทุนในสหกรณ์เพิ่มขึ้น

DPUC

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. (2546, เมษายน). *ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ เล่ม 17.*
- ถนอมจิตต์ ท้าวแดนคำ. (2544). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการระดมทุนภายในและประสิทธิภาพการบริหารของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทีมงานจัดการความรู้ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง. (2552, พฤษภาคม). “การใช้ประโยชน์จากการคำนวณอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำสำหรับสหกรณ์.” หน้า (ก).
- นवलลอ เตกาญจนวานิช. (2530). *การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในโรงเรียนรัฐบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชร ชุมทรัพย์. (2530). *การวิเคราะห์งบการเงิน.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญใจ ชัยวงศ์. (2536). *การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ระหว่างปีบัญชี 2528 – 2532 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. (2554, 22 พฤษภาคม). *การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย.* สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2554, จาก <http://thaireform.in.th/index.php?>
- ศูนย์สารสนเทศ กองวิชาการและแผนงาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2554). *รายงานสรุปผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ ประจำปี 2552 – 2554.*
- สาโรช อังสุมาลิน. (2530). *แหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร.* รายงานการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 29, 3-5 กุมภาพันธ์ 2531. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุดา เจริญพงษ์ไพบูลย์. (2536). พัฒนาการทางการเงินและความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

DRPU

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวพรทิพย์ ทันการ
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2555 บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ปีการศึกษา 2549 บริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่เงินฝาก สหกรณ์ออมทรัพย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด